

Pohlady

Z OBSAHU:

**FRESKA
POSSONIE
VO FLORENCII**

**KATARÍNA
NÁDASKÁ**
ROZHOVOR

**KLUBOVÉ
VEČERY**
KAMILA
MAGÁLOVÁ
DIVADLO
OPROTI

**MÁRIA
TERÉZIA**
VÝROČIE

JÁN CIKKER
SPOMIENKOVÝ
KONCERT

**ZÁHRADY
JAPONSKA**

**MARIA
HELIENEK**
ROZHOVOR

**TOP TIPY
NA VÝLETY
V RAKÚSKU**

**DETSKÁ
STRÁNKA**

**SCHLOSS
HOF**
HISTÓRIA

Ingrid Konrad

PRÍBEH NÁSTENNEJ FRESKY V PALAZZO VECCHIO VO FLORENCII

Foto: Margareta Musilová

Freska Possonia po zreštaurovaní

Palác Mediciovcov Palazzo Vecchio v srdci Florencie skrýva kus svedectva z histórie Bratislavy i Európy. Na stene vstupného nádvorja Cortille di Michelozzosa sa nachádza jedno z najstarších zobrazení slovenského mesta z roku 1565 – veduta „Possonie“ (Bratislavy). Podkladom pre tvorbu fresky sa stal leták, zobrazujúci mesto v čase korunovácie Maximiliána II. 8. septembra 1563. Spoločne sa vydajme po stopách príbehu, ktorý súvisí s prvou korunováciou uhorských kráľov v Bratislave.

Palazzo Vecchio

Na námestí Piazza della Signoria v centre Florencie sú domáce snáď len holuby a čašníci postávajúci na letnej terase Caffè Rivoire. Zástupy turistov smerujú k veľkolepému palácu Palazzo Vecchio, pred ktorého bránami stojí hádam najfotografovanejšia socha na svete – kópia známeho Michelangelovho Dávida. Palazzo Vecchio, dnes mestská radnica, bol v 14. storočí sídlom mestského parlamentu a vo Florencii predstavoval stelesnenie moci. V paláci sa nielen rokovalo a úradovalo, ale poskytoval politikom aj ubytovanie, pretože jeho opevnenie zaručovalo bezpečnosť pred prípadnými útokmi nepriateľov, vzbúreného ľudu či znepriatelených vplyvných florentských rodín.

V roku 1559, po prevzatí vlády vo Florencii rodom Mediciovcov sa v Palazzo Vecchio usídlil vojvoda Cosimo I. de Medici. Správu mesta presťahovali do novo vybudovaného komplexu budov Uffizi na brehu rieky Arno.

Svadba z rozumu

Toskánskeho veľkovojevodu Cosima I. de Medici (1519 – 1574) charakterizovali ako energického a bezohľadného vladára. Možno práve kvôli týmto vlastnostiam sa mu podarilo posilniť Florenciu a zjednotiť Toskánsko ako nezávislý štát. Cosimo sa zaslúžil aj o vybudovanie Uffizi. Bývalé úradovne sú dnes známe ako jedna z najvýznamnejších galérií umenia od antiky po neskoré baroko Galleria degli Uffizi. Zbierky so známymi dielami talianskych majstrov sa začali budovať už v roku 1580.

Obsah

- 2 PRÍBEH NÁSTENNEJ FRESKY**
V PALAZZO VECCHIO VO FLORENCII | *Ingrid Konrad*
- 4 NAŠI PREDKOVIA BOLI ZDRAVŠÍ AKO MY**
ROZHOVOR S ETNOLOGIČKOU KATARÍNOU NÁDASKOU | *Dado Nagy*
- 8 KAMILA MAGÁLOVÁ**
„VŠETKO, ČO ROBÍM, ROBÍM RADA A S CHUŤOU!“ | *Ingrid Fux*
- 9 DIVADLO OPROTI NEBO NA ZEMI** | *Ingrid Fux*
- 10 OSVIETENSKÁ PANOVNÍČKA MÁRIA TERÉZIA**
300. VÝROČIE NARODENIA | *Martina Víglašská*
- 12 SPOMIENKA NA JÁNA CIKKERA** | *Edith Veith*
- 13 ZÁCHRANA UMELECKÉHO DIELA CROWDFUNDING** | *Ingrid Žalneva*
- 16 ZÁHRADY JAPONSKA** | *Martina Víglašská*
- 18 MARIA HELIENEK ...AND A STAR WAS BORN** | *Vlado Mlynár*
- 19 KLUBOVÉ VEČERY** | *Edith Veith*
- 20 TOP TIPY NA VÝLETY** | *Ingrid Žalneva*
- 23 VERNISÁŽ U SLOVENSKEHO GALERISTU** | *Ingrid Žalneva*
- 24 DETSKÁ STRÁNKA** | *Elena Mandik*
- 26 SCHLOSS HOF**
SLÁVNOSTI S IMPERIÁLNYM LESKOM | *Jana Gregor-Rogler*
- 30 MILIONÁRI ČASU**
VOLKSKUNDEMUSEUM WIEN | *Katharina Richter-Kovarik*

V JANUÁRI 2017 NÁS OPUSTILI...

Dr. Viera Valenta

Keď som sa dozvedel, že zomrela bývalá detská lekárka Viera Valenta, tak som si spomenul na časy, keď sme sa pravidelne videli na spolkových podujatiach v 80. a 90. rokoch. Nedominovala hlasným spevom, ale vždy mala dobrú náladu a bola príjemná spoločníčka a vzácný človek. V poslednom čase sa jej zdravotný stav stále zhoršoval. V apríli by bola mala 87 rokov...

Vlado Mlynár

Valerie Kozel

Vždy upravená pani, ktorej by nikto nehádal, že sa už blíži k veku neuveriteľných 94 rokov, ktorá často chodievala do spolku, a hlavne na divadelné predstavenia. Bude nám chýbať...

Redakcia

Milí čitatelia Pohľadov,

rok 2017 sa v Rakúsku nesie v znamení 300. výročia narodenia Márie Terézie. Najvýznamnejšia predstaviteľka Habsburského rodu je považovaná

za jednu z najvýraznejších panovníčok spomedzi vládarov svojej doby. Rakúšania ju označujú ako svoju „Landesmutter“ – vládkyňu, ktorá garantovala súdržnosť národov. Na stopy tejto panovníčky narážame vo Viedni doslova na každom rohu – veď to bola ona, ktorá zaviedla očíslovanie domov (samozrejme, že číslo 1 malo jej sídlo – Hofburg).

Mária Terézia sa pričínala o ekonomické a školské reformy, podporovala obchod a rozvoj poľnohospodárstva a zreorganizovala armádu. Pritom bola ešte aj matka, a to dokonca šestnástich detí. Ktovie, koľkým vysokopostaveným šľachticom prekážalo už len to, že bola žena...

Pre Slovensko má táto panovníčka význam aj v tom, že korunovácia mladej Márie Terézie za uhorskú kráľovnú sa konala v Dóme svätého Martina v Prešporke (Bratislave). Bola to v jej živote prvá udalosť, ktorou vstúpila do sveta panovníkov. Akiste nie je náhoda, že neskôr ako svojho miestodržiteľa poslala do Prešporku svojho zaťa Alberta, manžela arcikňažnej Márie Kristíny – práve tej dcéry Márie Terézie, ktorá sa ako jediná mohla vydať z lásky, a tak sa nemusela stať prostriedkom na uskutočnenie mocenských záujmov svojej matky. Mária Terézia zafinancovala aj prestavbu kráľovského paláca na (Bratislavskom) Hrade a podporila aj stavbu Nového paláca.

Významnú panovníčku si preto pripomíname aj v týchto Pohľadoch, a to hneď v niekoľkých príspevkoch. K významnému jubileu je vo Viedni pripravených niekoľko výstav a podujatí, v rámci nášho spolku sa aj vy môžete zúčastniť veľkolepej výstavy v Rakúskej národnej knižnici. Už teraz vás na túto prehliadku pozývame.

Ingrid Žalneva

Dado Nagy

NAŠI PREDKOVIA BOLI ZDRAVŠÍ AKO MY

ROZHOVOR S ETNOLOGIČKOU KATARÍNOU NÁDASKOU

Popredná slovenská etnologička Mgr. Katarína Nádaská, PhD., sa venuje popularizácii tradícií a zvykov slovenskej ľudovej kultúry. V čase mohutného vplyvu reklamy, marketingu a globalizačného miešania kultúrnych kódov pomáha objavovať našu duchovnú identitu súvisiacu s kolobehom prírodných cyklov a životom predkov.

Fotografie: Archiv K. Nádaskej

Etnologička Katarína Nádaská

Aké oblasti tradičnej ľudovej kultúry ťa najviac zaujímajú? Čo spája tvoje obľúbené témy?

Už vyše dvadsať rokov sa venujem výskumom tradičnej ľudovej kultúry a zo zbieraných výskumných materiálov mi vyšlo postupne za posledných päť rokov päť kníh z oblasti duchovnej ľudovej kultúry. Venujem sa tradičným výročným zvykom a rituálom spojeným s rokom roľníka, remeselníckym zvykom, ako aj prelínaniu zvykov cirkevného roka s tradičnými výročnými zvykmi našich predkov. Prakticky všetky zvyky, ktoré sú uvedené v knihe **Slovenský rok** sa už dnes na Slovensku v pôvodnej podobe nevyskytujú, aj keď v rámci folklorizmu ide o vzkriesenie ich štylizovanej podoby... Mojim cieľom bolo sústrediť a analyzovať archaické zvyky spojené s rokom roľníka do jednej knihy, z ktorej by mohli čerpať vedomosti o našich slovenských predkoch a ich nádherných zvykoch aj budúce generácie.

V druhej knihe **Ako žila slovenská rodina** sa zasa podrobne venujem zvykom biodronálneho cyklu človeka – teda rituálom, ktoré v minulosti sprevádzali rodinný

život od gravidity ženy, cez pôrod, výchovu detí, dospievanie, mládenectvo a dievotvo, slovenskú svadbu, úlohy v manželstve, strieborný vek človeka až po zakončenie života. To sú kľúčové momenty, ktoré spájali rodinu, posilňovali vzťahy medzi jej členmi.

V roku 2014 mi vyšla kniha **Čary a veštby**. V nej som zhrnula svoje výskumy z oblasti tradičného ľudového liečenia, fyto terapie,

ale i magických praktík a postupov, ktoré neboli ľudovému prostrediu neznáme. V knihe venujem priestor aj ľuďom, ktorí sa zaoberali liečením i magickými praktikami, ako boli bačovia, vedmy, bohyne, kováči, stredovekí kati, bosorky a bosoráci...

V roku 2015 som spolu s univerzitným profesorom Jánom Michálkom vydala knihu **Čerti, bosorky a iné strašidlá**.

Mgr. Katarína Nádaská, PhD. (1967)

Skončila štúdium na FF UK v Bratislave (etnológia – história). V roku 1997 obhájila titul PhD. Pôsobila ako vedecko-výskumná pracovníčka na FF UK, pedagogicky pôsobila na UCM Trnava, UKF Nitra, FF UK Praha.

Absolvovala viacero vedeckých stáží na európskych univerzitách, napríklad Univerzita Viedeň, Univerzita Regensburg, Jagiellonská univerzita v Krakove. Pracovala ako kurátorka a literárna historička v Múzeu mesta Bratislava aj ako odborná vedecká pracovníčka v Divadelnom ústave v Bratislave. V súčasnosti pracuje ako odborná pracovníčka v samospráve, venuje sa historickému poradenstvu pre oblasť masmédií a filmu, prednáša na viacerých univerzitách na Slovensku i v zahraničí.

Venuje sa popularizácii vedy, najmä histórii každodennosti, tradícií a zvykov v slovenskej ľudovej kultúre. Odborne sa venuje náboženskej etnológii (ľudová religiozita, mariánsky kult a jeho prejavy, nová religiozita, rané náboženské formy a idey), etnomedicíne, ľudovej mágii, výročným zvykom, vizuálnej antropológii, muzeológii a kultúrnemu dedičstvu (dejiny ochrany pamiatok, základy muzeológie), dejinám kresťanstva na území Slovenska, judaizmu, regionálnym dejinám, praktickým kurátorským vedomostiam a zručnostiam v múzejníctve (2013 – autorská a kurátorská výstava Konopná nostalgia, 2013 – spoluautorská a kurátorská výstava Bratislava v premenách času 1993 – 2013. Obe výstavy získali ocenenia odborníkov i verejnosti). Narodila sa, žije a tvorí v Bratislave.

Slovenský rok

v ľudových zvykoch, obradoch a sviatkoch

Katarína Nádaská
Ilustrácie Martin Kellenberger

V knihe sme sa zamerali na zúročenie nielen mojich výskumov, ale i výskumov prof. Micháľka z oblasti ľudového rozprávania o nadprirodzených bytostiach. Podarilo sa nám urobiť systematiku slovenských nadprirodzených bytostí a zároveň existenciu každej z týchto bytostí dokladovať na základe zachovaného ľudového rozprávania zachyteného v teréne Slovenska.

V knihe **Chute a vône Slovenska** z roku 2016 zaznamenávam vývin ľudovej stravy a stravovacích zvykov v roľníckom prostredí našich predkov. Kniha obsahuje aj výber receptov z konkrétnych obcí na Slovensku a tradičné recepty sa pokúsili upraviť do súčasnej racio podoby Janica Lacová a Anita Orosiová – mladé food blogerky a znalkyne racionálnej stravy.

Na čo všetko slúžila (a stále slúži) ľudová mágia?

Ľudová mágia slúžila na privolanie lásky, prosperity, zdravia, preto poznáme ľubostnú mágiu, prosperitnú mágiu, bielu mágiu slúžiacu na prinavrátanie zdravia a napokon čiernu mágiu, ktorou sa škodilo.

K čiernej mágii môžeme priradiť aj erotickú mágiu, pri ktorej sa znásilňovala slobodná vôľa človeka vo vzťahu k druhému človeku. Magické praktiky a prostriedky mali svoje pevné miesta v tradičnej ľudovej kultúre Slovenska.

Prečo sa ľudovej mágii a rôznym magickým praktikám tradične venovalo viac žien ako mužov? Dedia sa ešte tieto schopnosti z matky na dcéru?

Asi každý z nás bežne pozná výraz bosorka, striga, bosorák, strigôň. To boli najčastejšie pomenovania ľudí, ktorí sa venovali magickým praktikám. Samozrejme, mágii sa venovali rovnako ženy i muži, ale z historického kontextu vieme, že viacej k mágii inklinovali ženy, a to najmä k ľudovej mágii. V minulosti mala takmer každá obec svoju bosorku, boli vychýrené oblasti „bosoráctva“ napríklad Bošácka dolina, kde viaceré bosorčenia opísal L. Holuby, evanjelický kňaz, ktorý tu koncom 19. storočia pôsobil. Zaujímavým oblasťami bolo aj slovensko-moravské pomezie so známymi bohyňami, rovnako ako aj

oblasť Ružindola pri Trnave. Už Matej Bel, posledný uhorský polyhistor, vo svojich *Noticiách* spomína, že „v Ružindole žije obyvateľstvo slovenskej národnosti a ženy sú známe svojou bosoráckou činnosťou...“. Aj dnešné obyvateľky Ružindola sú hrdé na svoje predchodkyne v oblasti „bosoráckych praktík“. Rovnako ako remeslo pôrodnej baby (*babky, babicule*) sa dedilo z matky na dcéru, pretože hlavnú úlohu tu zohrávali v minulosti empirické znalosti a skúsenosti odovzdávané ústnou tradíciou, aj magické praktiky v oblasti ľudovej mágie sa odovzdávali zásadne ústnou formou a empiriou a práve v dedičnej línii po praslici.

Čo nové v tejto oblasti môže etnológ objaviť?

Výskum mágie a magických praktík je vždy dlhodobá záležitosť, ktorú treba skúmať viacej rokov. Ľudia si musia na výskumníka zvyknúť, nesmú ho považovať za cudzí element, až potom sa mu otvorí. Výskum mágie patrí teda k behom na dlhé trate. Súčasný výskum dokazuje, že magické praktiky žijú v rôznej podobe aj v 21. storočí. Mňa naučil

Čím žila slovenská rodina

Rodinné tradície a slávnosti v našej ľudovej kultúre

Katarína Nádaská
Ilustrácie Martin Kellenberger

výskum tejto problematiky veľkému rešpektu pred akýmkoľvek magickými praktikami.

Prečo je pre dnešného človeka dobré poznať pozadie starých ľudových zvykov, obradov a sviatkov?

Moje knihy patria do kategórie historickej etnológie, pretože väčšina zvykov, ktoré v nich opisujem, je už minulosťou. Je to normálne, pretože život plynie a všetko okolo nás sa mení, aj zvyky, ktoré predstavujú najstabilnejšiu zložku duchovnej kultúry sa však časom postupne menia. Poznanie minulosti svojho národa, jeho kultúry, tradícií, či už tých ľudových alebo remeselníckych – mestských je veľmi potrebné a osožné pre ukotvenie každého človeka. Žiť môžeme kdekoľvek na svete, ale nosiť si v srdci hrdosť na svojich predkov, to znamená mať korene späť so svojou krajinou či krajinou svojich predkov.

Môže hlbší záujem o tradičné zvyky a rituály pomôcť viesť vyrovnanejší a hodnotnejší život? Ako v tomto smere reagujú čitatelia na tvoje knihy?

Priznám sa, že som ani vo sne netušila, že bude o moje knihy až taký veľký záujem. Záujem je aj o besedy – takže každý mesiac mám priemerne tri až štyri besedy s čitateľmi

z rôznych kútov Slovenska i zo zahraničia. V Bratislave organizujeme špeciálne prednášky zo zvykoslovia, rituálov a obradov spojených s občianskym i cirkevným rokom. Samozrejme, záujem mojich čitateľov (z ktorých sa už vyvinula celkom slušná

fanúšikovská základňa) ma veľmi teší a keď sa dá, jazdím na besedy s nimi. Teší ma záujem a hrdosť na slovenské tradície a históriu.

V poslednom čase sa na Slovensku prejavil zvýšený záujem o zvyky, tradície a náboženské praktiky starých Slovanov. Ako to vnímaš?

Za posledných desať rokov sa veľmi rozrástol záujem o Slovanov z predkresťanského obdobia, o ich kultúru, zvyky a náboženstvo. Treba však hneď na úvod povedať, že o starých Slovanoch z predkresťanského obdobia toho vieme veľmi málo. Pramenné materiály sú kusé a pomerne skúpe na slovo. Preto niekedy množstvo samozvaných „znalcov“ slovenského paganizmu môže byť skôr na škodu ako na osoh. Mladí ľudia sa hojne organizujú v rôznych skupinách ako napríklad Perúnov kruh, Dažd'bogovi vnuci a pod. Na stránkach týchto skupín a združení sa niekedy objavujú nepodložené informácie, ktoré nemajú nič spoločné so životom starých Slovanov. Podobne sa objavujú na Slovensku rôzne knihy od autorov, ktorí píšú o tajných dejinách Slovanov a Slovákov či o zamlčanej histórii Slovákov. Samozrejme, žiaden z týchto autorov nie je historik, ani archeológ, ani etnológ... takéto knihy napáchajú viacej škody ako osohu, avšak v honbe za senzačnými konšpiračnými teóriami im podlieha až prekvapivo veľa ľudí...

V rámci svojich výskumov si sa venovala aj otázkam religiozity na Slovensku. Čo si zistila? Ako sa mení religiozita vo veľkých slovenských mestách?

Od roku 1948, teda po komunistickom prevrate, pôsobila na Slovensku tzv. „tajná, resp. podzemná cirkev“, ktorá vychovávala množstvo mladých ľudí v kresťanskej viere. Po roku 1989 nastalo všeobecné náboženské uvoľnenie a po prvých rokoch plných nadšenia a eufórie sa aj situácia v oblasti religie začala na Slovensku meniť. Okrem tradičných kresťanských cirkví tu začalo pôsobiť veľa nových náboženských hnutí a smerov,

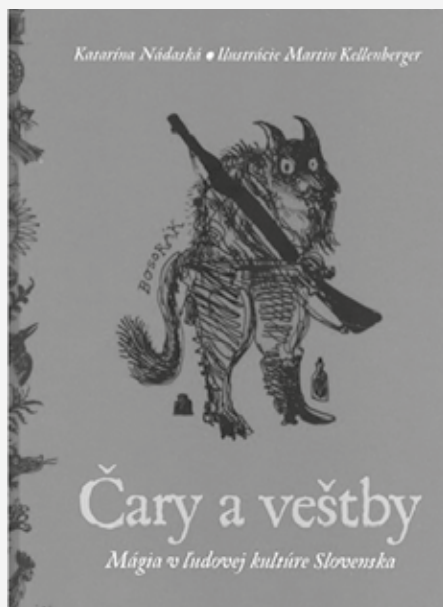

ktoré môžeme označiť ako sekty. Tie sa stali v istom období pritažlivými najmä pre mladých ľudí, ktorí hľadali alternatívu k tradičnému kresťanstvu. Začiatkom milénia prežívalo kresťanstvo najmä v mestách krízu, ale dobré základy viery, ktoré dostali mladí ľudia počas komunizmu na náboženských tajných „strečkách“, prináša pozitívne ovocie. V súčasnosti sa plnia chrámy mladými ľuďmi nielen na vidieku, ale i v mestách a možno práve preto, že kresťanstvo je vo svete ohrozované najmä lavínovým šírením islamu a silnejúcim sekularizmom, je pozitívny obraz živej viery na Slovensku.

V čase tohto rozhovoru vstupujeme do obdobia pôstu. Čo je zmyslom tohto obdobia?

Veľký pôst pred Veľkou nocou znamenal stíšenie, koniec zábav, svadiieb, zabíjačiek, muziky. Na 40 dní sa ľudia stíšili, v minulosti k pôstu patrili pôstne, bezmäsité jedlá, varilo sa bez masťi, konali skutky milosrdenstva a ľudia sa snažili s prichádzajúcou jarou nielen očistiť svoje príbytky, ale aj dušu. Medzi najvýznamnejšie dni v pôste patrila Popolcová streda (Škaredá streda) – bol to začiatok pôstu a čelá veriacich sa značili popolom symbolizujúcim pomínutelnosť ľudského života. Druhým veľmi významným dňom je Veľký piatok – deň, keď si kresťania pripomínajú umučenie Ježiša Krista. V oba tieto dni platil prísny pôst, ktorý dovoľoval len raz denne sa najesť bezmäsitej potraviny. Hovorili sme, že mäso sa počas pôstu nejedlo, výnimkou boli však ryby, raky a žaby – teda živočíchy žijúce vo vode. Tieto sa mohli jesť aj počas pôstu, preto keď vychádzala Veľká noc na teplejšie obdobie konca apríla – medzi pôstne pochúťky patrili aj varené či pečené žabie stehienka či račia polievka.

Tvoja najnovšia kniha je venovaná chutiam rôznych regiónov Slovenska. Je pravda, že tradičná slovenská kuchyňa je založená predovšetkým na zemiakoch

a kapuste? Aké najzaujímavejšie jedlo si z týchto dvoch surovín jedla?

Tradičná ľudová kuchyňa, povedzme z konca 18. storočia, by zrejme súčasníkom príliš nechutila. Išlo totiž o skromné jedlá, v ktorých dominovali kaše z obilia, prosa, pripravované na slano či na sladko. Bežným sladidlom bol med, cukor prichádza do slovenských kuchýň až koncom 19. storočia.

dnes považujú za slovenské národné jedlo. O múdrosti našich predkov napríklad svedčí aj spomínaná kyslá kapusta, cibuľa či cesnak. Dnes moderné výskumy potvrdzujú význam spomínaných plodín pre zdravie človeka. Naši predkovia úplne intuitívne dávali kvasiť na zimu kapustu do sudov. Každý kraj mal svoje recepty na tú najlepšiu kvasenú kapustu, preto aj dnes keď ochutnáte kvasenú

Dôležitou súčasťou stravy boli aj strukoviny či cestovinové jedlá. Mäso sa jedlo obyčajne v nedeľu, respektíve počas ťažkej fyzickej práce na poli či v lese. Významnou zložkou stravy Slovákov sa stali začiatkom 18. storočia zemiaky, ktorých pestovanie v Uhorsku nariadila Mária Terézia. Chcela tak predísť častým hladomorom spôsobeným neúrodou obilia. Po ťažkých začiatkoch sa zemiaky veľmi osvedčili a stali sa neoddeliteľnou súčasťou jedálneho Slovákov. Keďže zemiak je nenáročná plodina, dobre sa uchytili na celom území Slovenska a spolu s kvasenou kapustou patrili zemiaky k hlavným jedlám počas zimného obdobia. Slovenské gazdinky v minulosti boli veľmi dômyselné a vedeli z kyslej kapusty a zemiakov počas celej zimy vykúzlil veľa variantov jedál, kde bol základ vždy rovnaký – zemiaky a kyslá kapusta. O obľúbenosti zemiakov svedčia napokon aj bryndzové halušky – bolo to jedlo valachov, ktorí prišli na územie Uhorska v 17. storočí a priniesli si svoju kultúru, stravu – najmä výrobky z ovčieho mlieka – syry, bryndzu, ktorá sa zmiešala s haluškami zo zemiakového cesta, na ktoré sa pridala opečená slanina a „národné jedlo“ Slovákov bolo na svete. Pôvodné slovenské jedlo – obilninové kaše, pražmo nahradili bryndzové halušky, ktoré sa tak u Slovákov uchytili a zľudovali, že sa

kapustu z Kysúc, Oravy, Zemplína či zo Záhoria, zistíte, že každá je iná, a pritom rovnako chuťovo čarovná. Veľmi dobré sú napríklad „džatky“ obľúbené jedlo na východnom Slovensku – ide o halušky s kyslou kapustou a opraženou cibuľkou. Preto sa počas zimy naozaj hodne používala v strave rovnako ako aj cibuľa a cesnak. Celkovo boli naši predkovia zdravší ako my. Nepoznali žiadne civilizačné choroby, aj keď ich zase gnivili choroby, ktoré už pre nás nie sú vďaka antibiotikám veľmi nebezpečné. ■

Mgr. Katarína Nádaská, Phd. (1967)
Gegenwärtig widmet sie sich der geschichtlichen Beratung im Bereich der Massenmedien und des Films ebenso wie der Popularisierung der Wissenschaft, besonders der Geschichte des Alltags, der Traditionen und Bräuche im slowakischen Folklore. Sie hält außerdem Vorträge an mehreren Universitäten in der Slowakei oder im Ausland. Ihr Fachgebiet reicht von der religiösen Ethnologie (Religiosität des Volkes, Marienkult, neue Religiosität, frühe religiöse Formen und Ideen), zur Ethnomedizin, Volksmagie, Jubiläumsbräuchen, visueller Anthropologie, Museologie und dem Kulturerbe (Geschichte des Denkmalschutzes, Anfänge der Museologie), bis hin zur Geschichte des Christentums auf dem Gebiet der Slowakei, dem Judentum, der regionalen Geschichte sowie dem praktischen Wissen und Fähigkeiten eines Museumskurators. Sie lebt und arbeitet in Bratislava.

Ingrid Fux

Večer s populárnou slovenskou herečkou Kamilou Magálovou 17. novembra 2016 prilákal do RSKS na Otto-Bauer-Gasse celý zástup fanúšikov. Sála sa rýchlo zaplnila do posledného miestečka a hosť večera, členka Činohry SND v Bratislave, začala svoju úprimnú výpoveď o jej súčasnom živote, práci a aktivitách.

V úvode v skratke zhrnula svoj životopis a nevyhla sa ani takým detailom z rodinného života, ako jej terajšie spolužitie s vnučkou, s ktorou si veľmi dobre rozumie a má s ňou otvorený, priam kamarátsky vzťah. No a, samozrejme, veľmi ju teší, že pokračuje v úspešných umeleckých rodinných tradíciách. Otec Kamily Magálovej bol významný dirigent Ladislav Slovák a jej brat je herec Marián Slovák.

Porozprávala nám niekoľko historiek, ktoré zažila počas spolupráce so známymi slovenskými či českými hereckými kolegami, ale zdôverila sa aj, s akými pocitmi sa musí človek vyrovnávať, keď je nútený zahrať si mileneckú dvojicu s vlastným bratom. Zasvätila

Herečka ochotne podpisovala aj svoje knižky s receptami

nás do pomerov, aké vládnu pri nakrúcaní mnohých aktuálne veľmi vychytených televíznych seriálov. Neskrývala svoju nechuť k štýlu nakrúcania tohto v súčasnosti ešte stále veľmi populárneho žánru. Pod jeho kvalitu sa žiaľ často negatívne podpisujú obmedzené časové a finančné možnosti.

Úplne inak si vychutnávala účinkovanie v mimoriadne úspešnom filme režisérky Marie Poledňáckovej Libáš jako bůh, kde sa strela s celým radom najžiadanejších českých hercov. Režisérka si po dlhom hľadání vybrala práve Kamilu Magálovú, ktorá s humorom a láskavou iróniou bravúrne stvárnila hlavnú ženskú rolu – manželku i milenku Helenu. Na Medzinárodnom filmovom festivale v Karlových Varoch získala za túto rolu zaslúžené filmové ocenenie „Modrá kostka“ za mimoriadny umelecký výkon vo voľnom pokračovaní pod názvom Libáš jako ďábel. Diváci sa so záujmom pýtali na natáčanie pokračovania tohto úspešného filmu v atraktívnom exotickom prostredí

KAMILA MAGÁLOVÁ

„VŠETKO, ČO ROBÍM, ROBÍM RADA A S CHUŤOU!“

Fotografie: Ingrid Fux

Kamila Magálová počas besedy v našom spolku

Maroka. Zo zákulisia sa dozvedeli historky z naháňačky na marockom súku, ale herečka pridala aj pútavý opis zradnej púšte i romantických okamihov pri západe slnka.

Reagovala na otázky z publika a poradila nám, aké zaujímavé predstavenia ponúka na svojich doskách prvá slovenská divadelná scéna, SND v Bratislave. Všetechnému publiku vďačne priblížila jednotlivé inscenácie, aby si každý pre seba mohol vybrať najvhodnejší titul. Mnohí návštevníci večera uvítali takúto inšpiráciu, dokonca Kamila Magálová prejavila aj milé gesto tým, že pomôže pri rezervácii lístkov na predstavenie.

Na slovo prišla aj jej ďalšia veľmi úspešná aktivita – varenie. V knihe receptov Tajomstvo mojej kuchyne, ktorá vznikla na základe obľúbenej televíznej relácie, sa spolu s vynikajúcim šéfkuchárom Pavlom Pospíšilom prezentuje ako šikovná kuchárka. Čitateľom i divákovi ponúka recepty na mnohé lahodné jedlá, okorenené zábavným rozprávaním i receptami jej hostí z radov hercov a iných známych ľudí. Zaujímavá knižná novinka, doplnená fotografiami jedál, ale i momentkami priamo z natáčania relácie, zaujala mnohých návštevníkov večera.

Zverila sa nám aj so svojou láskou k zvieratám, ktorá ju priviedla aj k chovu zvierat a aktivitám spojeným s „ľudským“

zaobchádzaním s týmito živými tvormi. Stala sa aj patrónkou Slobody zvierat i prezidentkou Nadácie na záchranu koní. A keď nám potom ešte vyrátala, že pokiaľ jej popri týchto všetkých činnostiach ostane čas na seba, tak sa rada venuje aj športu, jazdí na koni, hrá golf, tenis a rada cestuje po svete, len sme sa čudovali, ako to všetko zvláda. Aj keď úprimne povedané, s toľkou dávkou energie, ktorou nainfikovala aj všetkých prítomných, sa dá zvládnuť všetko.

Prezradila nám svoje životné motto, za ktorým sa určite v nemalej miere skrýva aj jej úspešná kariéra herečky, ale i pozitívny postoj k životu: Všetko, čo robím, robím rada a s chuťou. A keď to už musí byť, tak sa s vervou pustím aj do vysávania a povysávam poriadne!

Stretnutie s Kamilou Magálovou bolo ozajstnou dávkou elánu a novej motivácie. Jej pozitívna duševná sila, ktorou je nabitá, jej neskutočne chytľavá a okamžite preskočila na nadšených návštevníkov večera. Po skončení jej rozprávania bola opäť obkolesená fanúšikmi a zvesela rozdávala nielen úsmevy na spoločné selfička, ale aj autogramy a venovania do knihy, ktorú si bolo možné počas podujatia priamo zakúpiť.

Ďakujeme za pekný večer v jej spoločnosti.

Obľúbenosť slovenskej herečky sa odrazila aj v plnom hľadisku

Ingrid Fux

DIVADLO oPROTI NEBO NA ZEMI

Predstavenie nezávislého profesionálneho Divadla oPROTI v rytme slow foxtrotu a tanga v dobových prvorepublikových kostýmoch – 26. januára 2017 – bolo prvým väčším spolkovým programom v novom roku. Už pri vstupe do našich spolkových priestorov nás čakalo prekvapenie – hra na klavíri navodzovala atmosféru kaviarenskeho života a k nej patrilo aj privítanie úslužným čašníkom, ktorý ponúkal hostí pohárikom vínka. A tak sme sa ocitli in medias res v predstavení inšpirovanom medzivojnovým obdobím. Piesne Gejzu Dusíka, Karola Elberta, ktoré svojím originálnym zastretým timbre, interpretoval František Krištof Veselý, boli prepojené komickými výstupmi z hier Voskovca a Wericha, hudbou Jiřího Traxlera, piesňami z filmov s Oldřichom Novým a iných umelcov zo slávnej éry medzivojnovavej avantgardy .

V tomto ovzduší minulých čias diváci mohli pocítiť nenútenosť a nonšalantnosť, ktorá sprevádzala mestský život aj vo vtedajšej Československej republike. Nenútená elegancia sa týkala nielen štýlu oblečenia, správania, ale aj takých maličkostí, keď s vami čašník prehodí pár viet. Hoci vo Viedni sa táto kaviarenská kultúra zachovala dodnes a pre nás, ktorí tu žijeme, tu nie je nič mimoriadne, že sa s týmito zvykmi bežne stretávame, možno si ani neuvedomujeme, aká je to v našom 21. storočí rarita a jedinečnosť, ktorá sa stala lákadlom pre turistov z celého sveta.

Ale vráťme sa k nášmu divadelnému predstaveniu, ktoré nás vnieslo do tejto atmosféry medzi dvomi svetovými vojnami, do nálad obyvateľstva a trefne nás vtiahlo do situácií, ktoré determinovali vtedajšiu spoločnosť. Kompaktný scenár uviedol pripomienky na Laternu magiku, úspech figúrok Spejbla a Hurvínka a zarezonovali tu aj dejinné udalosti, ako nástup 2. svetovej vojny, vzťah Ameriky a Európy, vystahovateľská vlna z Európy atď. Vďaka živej hudbe sme si zacesťovali v čase, zaspomínali na dávne doby plné dobrej tanečnej hudby a vypočuli si známe piesne ako Přednosta stanice, Nebe na zemi, Evropa volá, Ja som optimista či Slunečnice, ktoré zdobili česko-slovenskú hudobnú scénu 30. rokov 20. storočia a mnohí z nás ich poznajú z filmov pre pamätníkov. Hru dopĺňali meta-

Fotografie: Ingrid Fux

Okrem účinkujúcich si po prvý raz zahral aj novučičký spolkový klavír

forické obrazy, groteskné a satirické situácie v podaní Miroslavy Čajovej a Jána Hyžu.

Obaja hlavní predstavitelia – Miroslava Čajová, speváčka a herečka, ktorá spolupracovala ako sólistka na Novej scéne, i Ján Hyža – muzikálový spevák a pedagóg spevu – podali vynikajúci výkon, ktorý obecenstvo patrične ocenilo spontánnym standing ovations. Známa klaviristka Agi Ferienčíková, ktorá spolupracuje aj s orchestrom Bratislava Hot Serenaders i Orchestrom Slovenského národného divadla, preverila kvality nového klavíra, totiž spolok ho vlastní len od nového roku. Milovníci kontrabasu si prišli na svoje pri hre Ján Borzu, ktorý to na base poriadne roztočil. Až neuveriteľne autentické boli hudobné aranžmány piesní v duchu medzivojnového obdobia, čo nám po predstavení potvrdila pianistka pani Ferienčíková, že je to pôvodný, originálny notový materiál jej otca – profesionálneho pianistu.

Diváci boli nadšení programom, ktorý sa vynikajúco hodil do komorných priestorov spolku a využili možnosť porozprávať sa s hlavnými protagonistami i režisérkou

Danielou Evjakovou, ktorá pôsobí aj v divadle Husa na provázku i v Mestskom divadle Zlín. Vďaka výbornému scenáru, premyslenej dramaturgii a jej invenčnej a nápaditej réžii sa jej absolútne podarilo preniknúť touto inscenáciou do čias minulých a vystihnúť jej atmosféru. Predostrela nám svoj uhol pohľadu na jednotlivé pasáže vystúpenia i na aktuálny rozmer prezentovaných piesní. V zaujímavej diskusii sme sa dozvedeli, ako vlastne nezávislé profesionálne divadlo vzniklo. Založili ho absolventky Vysokej školy múzických umení v Bratislave v roku 2003 a od roku 2014 funguje ich stála scéna v Blatnici pod Svatým Antonínem v netradičnom prostredí blatnickej stodoly, ktorú si spolu s niekoľkými priateľmi svojpomocne prestavali na štúdiový javiskový priestor pre 50 divákov.

Divadlo oPROTI získalo na európskom festivale Kremnické gagy 2015 Cenu Stana Radiča Objav roka. Keďže má v repertoári aj ďalšie divácky úspešné tituly, nie je vylúčené, že sa s týmto súborom vo Viedni uvidíme čoskoro opäť. ■

V spolku sa sedelo netradične - naopak

Osvietenská panovníčka

MÁRIA TERÉZIA

300. VÝROČIE NARODENIA

Mária Terézia, najstaršia dcéra Karola VI. Habsburského a Alžbety Kristíny Brunšvicko-wolfenbüttelskej, sa narodila sa 13. mája 1717.

Pri krste dostala meno Maria Theresia Walburga Amalia Christina. O prísnu výchovu princeznej, rovnako ako aj o jej dobré vzdelanie sa už od jej šiestich rokov starali jezuiti. Naučila sa po francúzsky, taliansky, španielsky, latinsky a nemecky. Orientovala sa v cirkevných aj svetských dejinách, venovala sa matematike. Už v mladosti mala povest' pracovitej a zodpovednej ženy, navyše štedrej a veľkorysej.

Budovy Banskej akadémie založenej Máriou Teréziou v roku 1762 v Banskej Štiavnici

Keď dospela, úlohou jej otca bolo vybrať pre ňu manžela. Nápadníkov sa hlásilo viac, no vydať dcéru, ktorá sa mala v budúcnosti stať jeho následníčkou, nebolo jednoduché. Rôznym politickým stratégiám nakoniec najviac vyhovelo vojvoda František Štefan Lotrinský. Karol VI. si Františka Štefana veľmi obľúbil, keď ako mladý muž žil nejaký čas

na viedenskom cisárskom dvore. Mária Terézia a František Štefan si svoje áno povedali 12. februára 1736 v augustiánskom kostole vo Viedni. Oddával ich pápežský nuncius a po veľkolepej trojdňovej svadbe odcestovali mladomanželia do Mariazellu, kde si nechali požehnať veľkú rodinu. To sa im skutočne splnilo, postupne sa im narodilo šestnásť detí.

Korunovačné slávnosti v Bratislave

Mária Terézia so svojou početnou rodinou

Panovníčka so svojím manželom Františkom

Posledným mužským potomkom Habsburgovcov bol otec Márie Terézie, Karol VI. Z jeho štyroch detí sa dospelosťou dožili len dve dcéry a keďže rátal s možnosťou, že syna sa dočkať nemusí, ešte v roku 1713 vydal nový nástupnícky poriadok, tzv. pragmatickú sankciu. ňou nariadil, aby sa v takom prípade, že nebude mať mužského potomka, mohla ujať vlády žena a habsburské územia ostali nedeliteľné. Keď v októbri 1740 zomrel, trón zdedila Mária Terézia. Slávnostná korunovácia sa konala v bratislavskom Dóme svätého

Jeden z portrétov Márie Terézie

Martina 25. júna 1741. Príchod novej panovníčky do mesta vyvolal úprimné nadšenie. Po troch storočiach vlády mužov malo Uhorsko kráľovnú, čo bola významná zmena.

Spolu s korunou však zdedila Mária Terézia aj problémy. Stav monarchie, v akom ju prevzala po svojom otcovi Karolovi, bol neutušený. Oslabená ekonomika, zanedbané provincie, znechutení poddaní, navyše nedostatočne pripravené vojsko a začínajúce vojny s okolitými štátmi, ktoré odmietali uznať platnosť pragmatickej sankcie. Hneď po svojom nástupe na trón preto vymenila neschopných poradcov svojho otca, šľachticov bez dostatočného vzdelania, a určila nových, mladších a najmä politicky a odborne zdatnejších. Medzi jej blízkych poradcov patrila aj Slováč Adam František Kollár, ktorý značne ovplyvnil dnes také známe školské reformy. Vtedajšia situácia v celej krajine si vyžadovala nevyhnutné a radikálne zmeny na zlepšenie hospodárstva monarchie. Reformy Márie Terézie, ktoré sa často označujú ako tereziánske reformy, sa považujú za začiatok osvietenšieho absolutizmu v rakúskej monarchii.

Prvá bankovka vydaná Máriou Teréziou

Mária Terézia začala budovaním armády, ktorú dostala pod jednotné vedenie a vybavila ju novou technikou. Vznikli vojenské školy a akadémie, vojakom sa začal pravidelne vyplácať žold, dostávali dovolenku a zjednotilo sa aj používanie uniforiem. Podstatnými zmenami prešlo zdravotníctvo. Vznikli lekárske fakulty, zaviedlo sa očkovanie, rozširovala sa osвета. Vďaka školskej reforme malo každé dieťa na území monarchie bez ohľadu na pôvod nárok na vzdelanie, vznikali dedinské školy a bola zavedená povinná školská dochádzka. Panovníčka nariadila v každej dedine založiť školu, v ktorej sa deti mali učiť trivium: čítať, písať a počítať. Položila tým základy všeobecnej gramotnosti. Rozvoju hospodárstva pomohla tým, že zakladala manufaktúry – plátennícke, sklárske aj bavlnárske. Niektoré z nich vznikli aj na Slovensku, napríklad manufaktúra na výrobu bavlnených látok v Šaštíne, textilná manufaktúra v Haliči pri Lučenci, ako aj manufaktúra na

výrobu majoliky v Holiči. Okrem toho napredovala aj hutnícka výroba, zvýšila sa ťažba uhlia. Kráľovná podporovala aj poľnohospodárstvo, predovšetkým pestovanie nových plodín a krmovín, zemiakov, kukurice, tabaku a dateliny. Začali sa chovať nové plemená koní, dobytká a oviec, ktoré prinášali vyšší úžitok.

Reformy zmenili aj trestné právo a súdnictvo, štruktúru štátnej správy a daňový systém. Trestné právo sa modernizovalo formou trestného poriadku *Constitutio criminalis Theresiana*, ktorý zjemnil tresty, zrušil útrpné právo (mučenie) ako prostriedok na vynucovanie svedeckých výpovedí a priznaní a celkom vypustil obvinenia z čarodejníctva a tresty zaň.

Najpodstatnejšou zmenou však bola urbárska reforma, ktorá mala za cieľ uľahčiť hospodársku situáciu poddaných, zvýšiť ich príjmy a umožniť tak zvýšené platenie daní do štátnej pokladne, nielen desiatku cirkvi a ich zemepánom. Poddaným tak boli presne stanovené časové limity, ktoré mali odpracovať na majetkoch zemepánov a cirkvi. Na panskej pôde mali odpracovať v priemere 104 dní manuálne alebo 52 dní so záprahom. Vo väčšine regiónov sa reforma podpísala pod uľahčenie povinností poddaných. Najväčšie problémy so zavádzaním reformy boli v Uhorsku. Uhorský snem neschválil jej požiadavku vojenských kontribúcií vo výške 3,5 mil. zlatých. V roku 1765 šľachta celkom odmietla zníženie poddaných povinností. Mária Terézia preto začala uskutočňovať reformy bez súhlasu šľachtického stavu, čo sa ukázalo ako najschodnejšia cesta.

Zabúdať nemožno ani na podporu obchodu alebo opravy starých a budovanie nových ciest, odstránenie súkromného vyberania mýta alebo zjednotenie mier a váh. Okrem nevyhnutných reforiem podporovala panovníčka aj umenie. Na svoj dvor pozývala známych básnikov a skladateľov. Medzi najvýznamnejších patrí Wolfgang Amadeus Mozart, ktorý na cisárskom dvore v Schönbrunne prvýkrát hral už ako šesťročný.

Vďaka zreformovanej monarchii sa úroveň štátu postupne zlepšovala a svojmu nástupcovi, synovi Jozefovi II., odovzdala silnú a modernú krajinu. To všetko stihla Mária Terézia za svojich 63 rokov života. Zomrela 29. novembra 1780. Pochovali ju vedľa nebohého manžela do rodinnej kapucínskej hrobky vo Viedni. ■

Spracovala Martina Viglašská

Zdroje:

<http://zivot.cas.sk/clanok/8430/imperatorka-maria-terezia-zmenila-podobu-monarchie>
<http://svetvpreklade.sk/maria-terezia-a-jej-osvietenske-reformy/>
<http://www.rodinka.sk/zena/vynimocne-zeny/maria-terezia-panovnicka-manzelka-a-matka/>

Maria Theresia (1717 – 1780) – Heuer jährt sich zum 300. Mal ihr Geburtstag. Wie ihr Vater gestorben ist, war sie erst 23 Jahre alt, war schon vier Jahre verheiratet und nach bereits drei Geburten erwartete sie ein weiteres Kind. Deshalb konnte sie nicht gleich gekrönt werden. Obwohl ihr Vater mit einem eigenen Dokument – der Pragmatischen Sanktion – das Recht auf die ungarische und tschechische Krone gesichert hatte, musste sie mehrere Jahrzehnte dafür kämpfen. Die Krönung der jungen Maria Theresia fand am 25. Juni 1741 im Martinsdom in Pressburg (Bratislava) gemäß der alten Traditionen statt. Die Krönung zur ungarischen Königin stellte das erste Ereignis im ihrem Leben dar, welches ihr den Aufstieg in die Welt der Herrscher ermöglichte. Maria Theresia setzte Wirtschafts- und Bildungsreformen durch, unterstützte den Handel sowie die Entwicklung der Landwirtschaft und reorganisierte das Heer. Sie wurde für einen der fähigsten Herrscher der damaligen Länder gehalten. Auch heute noch wird von ihr als eine der bedeutendsten Monarchen aus dem Geschlecht der Habsburger gesprochen.

(Vgl. Wikipedia)

Edith Veith

SPOMIENKA NA JÁNA CIKKERA

Je už dlhoročnou tradíciou nášho spolku usporadúvať spomienkové večery významným slovenským hudobným osobnostiam. 10. novembra 2016 sme pripravili koncert venovaný poprednému a uznávanému hudobnému skladateľovi Jánovi Cikkerovi.

Na úvod nás prof. Peter Michalica, vynikajúci znalec Jána Cikkera, svojim šarmantným a podmanivým príhovorom oboznámil s jeho životom a dielom.

Ján Cikker sa narodil 29. júla 1911 v Banskej Bystrici a svoju plodnú umeleckú životnú cestu ukončil 21. decembra 1989 v Bratislave. Študoval v Prahe a okrem iného aj vo Viedni u prof. Felixa von Weingartnera. V rokoch 1939 až 1949 pôsobil ako profesor teórie a kompozície na konzervatóriu a od roku 1951 ako profesor kompozície na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. V roku 1978 sa stal členom Akadémie umení v bývalej NDR. Jeho umelecká tvorba sa prelína cez operu, balet, symfonické básne, klavírne skladby a komorné diela. Veľmi známe sú aj jeho spracovania slovenských ľudových piesní. Po jeho smrti skladateľova manželka Katarína založila Nadáciu Jána Cikkera a v roku 2004 nadácia zriadila v cikkerovskej rodinnej vile z obdobia funkcionalizmu vo Fialkovom údolí 2 v Bratislave aj múzeum. Miesto spojené s veľkým skladateľom na vysokej kvalitatívnej úrovni zachováva duchovno-kultúrne hodnoty, ktoré zanechal. Verejnosti je prístupné na požiadanie. Múzeum úspešne vedie riaditeľka Irena Michalicová a spolu s rakúskym hudobným skladateľom Wernerom Pelinkom boli čestní hostia tohto večera.

Hlavní aktéri večera (zľava): Andrea Vizvári, Peter Michalica a Viera Bartošová

Zaujímavosťou tohto koncertu bolo, že odznali nielen diela Jána Cikkera. V podaní husľového virtuóza prof. Petra Michalicu, pedagóga na Vysokej škole múzických umení v Bratislave, sme si vypočuli Cikkerovu Sonátu, sólistka Opery SND Andrea Vizvári zaspievala úpravy Cikkerových slovenských ľudových piesní v sprievode pianistky Viery Bartošovej. Skladby Jána Cikkera doplnili aj diela iných skladateľov, ktorí boli s ním rôzne prepojení. Od jeho žiakov Ilju Zeljenku odznala Musica slovacca – 3 kusy pre Nato (venované gruzínskemu dievčaťu Nato) a od Petra Martinčeka Ave Mária (pre husle). Ján Cikker študoval aj u Vitězslava Nováka, žiaka Antonína Dvořáka, teda odznali jeho Cigánske melódie, obrazne povedané, od jeho „skladateľského starého otca“. Ako spomienku na Cikkerovho veľmi blízkeho priateľa a staršieho kolegu M. Schneidra-Trnavského sme si vypočuli jeho Ave Máriu (spev a klavír). Majster Cikker bol veľkým obdivovateľom dvoch hudobných velikánov, ktorí boli spojení s našim kultúrnym životom – Ludwiga van Beethovena pripomenula Romanca G-dur a Franza Schuberta do tretice Ave Mária. Rovnomenné skladby od iných skladateľov koncertní umelci

zahrli vždy v rôznom obsadení, Schubertova Ave Mária zaznela v podaní spevu, husľí a klavíra. Franz Schubert bol v rokoch 1818 – 1824 v Želiezovciach učiteľom hudby dvoch dcér grófa Johanna Karla Esterházyho. L. van Beethoven sa liečil v Piešťanoch, udržoval úzke priateľské styky s rodinou Brunšvikovcov. V Bratislave vyučoval hudbu a jednej svojej žiačke, Babette von Keglevič, pri príležitosti jej svadby s kniežaťom Innocentom d'Erba Odescalchi, ktorá sa konala 10. februára 1801 v Dóme sv. Martina, venoval Klavírný koncert op. 15, Sonátu op. 7 a Variácie „La Stessa da Stessissima“ (1799). Podľa spomienok Beethovenovho priateľa Mikuláša Zmeškala bol skladateľ do Babetty aj zamilovaný. No priame dôkazy na to nejestvujú.

Koncert bol na vysokej umeleckej úrovni, huslista prof. Peter Michalica v skladbách rôzneho hudobného zamerania predniesol perfektné hudobné nuansy, Andrea Vizvári zapôsobila svojou muzikalitou, koloritou svojho svietivého sopránu a lahodným timbrom a pianistka Viera Bartošová citlivým hudobným sprievodom obidvoch umelcov. Tento večer bol veľmi vydarený nielen z hudobnej a interpretačnej stránky, ale obsahovo ho obohatil hodnotným a zaujímavým hovoreným slovom prof. Peter Michalica. Početní a vďační diváci ocenili výkony umelcov dlhotrvajúcimi potleskami a aj slovami obdivu v následnej diskusii pri malom občerstvení a pohárikú vína. Našími hosťami boli skladateľ Werner Pelinka a žurnalistka a spisovateľka Manuela Miebach, ktorá napísala recenziu do renomovaného internacionálneho muzikologického časopisu DER NEUE MERKER, kde vysoko ohodnotila výkony interpretov a aj činnosť Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku vo Viedni za prezentáciu slovenského umenia v zahraničí a medzi krajanmi. ■

Koncertné vystúpenie umelcov zo Slovenska si užíval v prvom rade aj skladateľ Werner Pelinka

Fotografie: Ingrid Fux

Ingrid Žalneva

ZÁCHRANA UMELECKÉHO DIELA

V máji tohto roku si pripomenieme 300. výročie narodenia Márie Terézie (1717 – 1780), jednej z najvýraznejších postáv európskej politiky 18. storočia. Rakúska národná knižnica pri tejto príležitosti otvorila vo februári veľkú výstavu, ktorá sa určite zaradí k highlightom kultúrnych podujatí vo Viedni v tomto roku.

Príprava výstavy

Mária Terézia sa ujala vlády v roku 1740 po smrti svojho otca, cisára Karola VI. Pri tejto príležitosti sa 22. novembra konala slávnosť, počas ktorej mali dolnorakúske stavy vzdať úctu a vyjadriť svoju lojalnosť novej panovníčke. Jednotlivé zastávky tohto slávnostného sprievodu boli zachytené na jedenástich nádherných, veľkých ilustráciách, ktoré boli zviazané v zamatovom obale. Umelecké dielko dostala do daru dvorná knižnica, kde však na 200 rokov spočinulo v neadekvátnych prefektových priestoroch.

Keď vedenie národnej knižnice vyberalo exponáty pre pripravovanú výstavu, rozhodlo sa vystaviť aj túto originálnu knihu, zachytávajúcu jeden z podstatných momentov životnej kariéry tejto významnej panovníčky, ktorú Rakúšania označujú ako „Landesmutter“ – vládkyňu, ktorá garantovala súdržnosť národov. Ibaže vzácna kniha z roku 1740 bola v dôsledku zlého skladovania poškodená: hodvábné a zlaté nitky na textilnom obale sa

Jedna z historických ilustrácií

Jemná práca reštaurátorky

potrhalí, zamat stratil svoju štruktúru, chrbát knihy bol nalomený a väzba defektná. Na reštaurovanie takého ojedinelého exempláru však bolo potrebných 15 500 eur. Generálna riaditeľka Rakúskej národnej knižnice Dr. Johanna Rachinger preto v októbri minulého roka odštartovala veľkú crowdfundingovú akciu, ktorá sa v Európe konala po prvýkrát v inštitúcii tohto druhu.

Pomohol crowdfunding

Podľa wikipédie predstavuje „crowdfunding“ (v preklade kolektívne financovanie) spôsob získavania kapitálu pre nové projekty a podniky pomocou vyžiadanych mikropříspěvkov od veľkého množstva zúčastnených. Charity a neziskové organizácie využívajú tento zbierkový model už dlhý čas v offline kontexte; avšak s príchodom sociálnych médií a technológií sa crowdfunding stal životaschopným zbierkovým mechanizmom aj pre ďalšie skupiny“.

Rakúska národná knižnica zverejnila svoj projekt na platforme wemakeit.com. Jeho cieľom bolo dosiahnuť sumu, aby sa kniha mohla reštaurovať a zároveň digitalizovať, aby sa v budúcnosti mohla bezplatne používať online. Prispievať mohol každý, kto sa zaujíma o umenie, kultúru a históriu. Aby sa mohli zapojiť aj mladí nadšenci, minimálny príspevok bol 10 eur. Za poskytnuté financie dostali prispievatelia rôzne kompenzácie, napr. plagát s reprodukciami jednej z jedenástich ilustrácií, ktoré kniha obsahuje. Potrebnú sumu dosiahli už po 24 dňoch. Celkovo prispelo 166 darcov sumou 26 315 eur – z toho bolo 18 550 eur získaných cez crowdfunding a 7 765 eur bolo darovaných priamo v knižnici alebo na účet. Reštaurátorka Sabrina Bee tak mohla začať nielen s obnovovaním vzácnej knihy, pričom musela použiť špeciálnu šijaciu a lepiacu techniku, ale za zvyšné peniaze sa mohla

reštaurovať aj grafika od nemeckého rytca Johanna Gottfrieda Haida z roku 1760 s rozmermi 1,5 m, ktorá zobrazuje Máriu Teréziu s jej manželom Františkom I. Lotrinským a ich dvadsiatimi deťmi (celkovo ich ale mali šesťnásť).

Poškodený obal vzácnej publikácie

Pozvánka na výstavu

O Márii Terézii budeme v tomto roku ešte veľa počuť, veď to bola panovníčka, ktorá mala obrovský význam nielen pre Rakúsko, ale i celú Európu. Svoju ríšu zmodernizovala tak ako žiaden iný vládca pred ňou a ani po nej. Navyše dokázala nielen úspešne viesť domácu a zahraničnú politiku, ale podporovala aj umenie, ekonomické i školské reformy, a zároveň zvládala aj úlohu manželky a matky. Jej mýtus stále oživa v literatúre, hudbe, na obrazoch i pamätníkoch.

Výstava, na ktorej Rakúska národná knižnica po prvýkrát prezentuje aj vzácnu publikáciu, vydanú v roku nástupu Márie Terézie na trón a zreštaurovanú vďaka finančným prostriedkom získaným po prvýkrát v histórii knižnice cez crowdfunding, sa koná v najreprezentatívnejších priestoroch knižnice – vo veľkolepej historickej sále Prunksaal. **A aj vám ponúkame možnosť pozrieť si ju – s odborným výkladom našej certifikovanej sprievodkyne Janky Gregor-Rogler vo štvrtok 27. apríla 2017 o 17.30 hod.!!!** ■

Fotografie: © Österreichische Nationalbibliothek

Túžbou Cosima I. ako vojvodu a bankára bolo viac sa etablovať v šľachtických kruhoch. Jeho ambície prerástli hranice vtedajšieho Toskánska. Dlhodobu sa usiloval spojiť rodinu Medici s jednou z najvplyvnejších európskych cisárskych rodín – s Habsburgovcami. Voľba padla na syna Francesca. V otcových plánoch sa mal oženiť s najmladšou dcérou rakúskeho cisára Ferdinanda I., Johannou Habsburskou. Cosimo s rakúskym cisárom vyjednával a po jeho smrti v roku 1564 pokračoval vo vyjednávaniach s jeho synom a nástupcom na trón, Maximiliánom II. (1564 – 1576), bratom Johnny.

Po dlhom plánovaní zväzku vydaj Johnny Rakúskej za nástupcu na vojvodské kreslo v Toskánsku, Francesca d'Medici, spečatili. Po dodržaní ročného smútku za svojim otcom, zosnulým cisárom Ferdinandom I. Habsburským, pricestovala princezná Johanna 16. decembra 1565 do Florencie. Prípravy na sobáš však začali už niekoľko mesiacov predtým. Cosimo I. daroval svojmu synovi Francescovi do manželstva práve veľkolepý Palazzo Vecchio. Svadobný otec chcel budúcu nevestu prekvapiť a na steny vstupného nádvorja Cortille di Michelozzosa dal vyhotoviť veduty miest patriacich do habsburskej monarchie. Keďže nádvorie nie je prestrešené, nástenné fresky, vystavené poveternostným podmienkam, sa počas stáročí znehodnotili. S istotou je však jasné, že okrem Bratislavy (Possonie) sa na stenách nádvorja nachádzajú veduty miest Viedeň, Praha, Passov, Klosterneuburg, Stein, Graz, Innsbruck, Linz, Freiburg in Breisgau, Kostnica, Hall, Ebersdorf (dnešný Kaisebersdorf), Wiener Neustadt a zrejme Terst. Bratislavská freska má v rámci nádvorja významné miesto. Umiestnená je po ľavej strane vstupu do vnútorných priestorov paláca. Podľa odborníkov to nie je náhoda, ale vedomá oslava rakúskeho cisára Maximiliána II., keďže freska zobrazuje slávnosť pri príležitosti jeho korunovácie v Bratislave. Ako predlohu získali jej autori leták, zobrazujúci mesto v čase korunovácie Maximiliána II. 8. septembra 1563. Aj týmto chcel budúci svokor Maximiliánovej sestry vzdať hold jej bratovi, cisárovi. A princeznej takto pripomínať vzdialený domov.

Smutná princezná

Ako Johanna von Habsburg alias Giovanna d' Austria tento svadobný dar prijala, sa nedozvieme. Pre Francesca však nikdy nebola tou milovanou a uctievanou manželkou, ako by si možno predstavovala. Ako jedno z päťročných detí Ferdinanda I. dostala z rodičovského domu na tú dobu fundované vzdelanie vo filozofii, umení a hudbe. Okrem rodnej nemčiny ovládala francúzštinu, španielčinu, taliančinu, maďarčinu i latinčinu. Bola opisovaná ako bledá, veľmi pobožná, melancholická, no zároveň chladná a arogantná. Mediciovcami a ich služobníctvom pohŕdala. Francesco si ju nezalúbil, rozpráva sa, že ani po sobáši 18. decembra 1565 s ňou nestrávil svadobnú noc. Ďalej udržiaval milostný vzťah so svojou milenkou Biancou Cappello. Dokonca dva mesiace po tragickej smrti Johnny, ktorá v roku 1578, vysoko tehotná, spadla v paláci zo schodov, si Francesco vzal svoju metresu aj za manželku. Zverejnili to však až rok po smrti nešťastnej princeznej. Hrobka toskánskej veľkovejvodkyne Giovanny d' Austria sa nachádza v Bazilike di San Lorenzo di Firenze vo Florencii.

„Občania mesta Possonia“

Fresky na nádvorí Palazzo Vecchio však boli vytvorené pre Johannu z Rakúska. Deklarujú nielen ctíziadostivosť vtedajšieho vládcu Florencie, jej svokra, ale aj veľkosť a dôležitosť Habsburgovcov v Európe 16. storočia. Navyše sú aj jedinečným svedectvom podoby vtedajších stredoeurópskych miest a medzi nimi aj Bratislavou. Vďaka slovenským odborníkom sa podarilo identifikovať inšpiračný zdroj veduty s podnadpisom „Posonium Hungariae Civita“. Oproti čiernobielemu letáku zobrazujúcemu mesto počas korunovačných slávností Maximiliána II. Habsburského a jeho manželky Márie je nástenná freska farebná. V detailoch sa síce odlišuje, ale princíp kompozície a jej časti sú zachované. Zobrazenie mesta je pohľadom na vtedajšiu Bratislavu z petržalskej strany ešte nezregulovaného Dunaja – zreteľne sú viditeľné jeho ramená, v pozadí je panoráma mesta s jeho monumentmi: hrad a jeho opevnenie (so Žigmundovou bránou, či s vežou Luginsland), opevnenie mesta, kostol klarisiek, františkánsky kostol, Michalská brána, Mestská veža, Rybárska brána a predbránie, Vodná veža a dva loďkové mosty.

Palác Mediciovcov Palazzo Vecchio

Foto: Archív autorky

Autorstvo veduty na letáku je sporné. Pramene podľa iníciálok HM uvádzajú lipského maliara a grafika Hansa Mayera, iní ju však prisudzujú bratom Martinovi a Donatovi Hübschmannovcom. Samotnú fresku na nádvorí florenského paláca vytvorili významní majstri ako Sebastiano (Bastiano) Veronese, Giovanni Lombardi Veneziano, Cesare Baglioni Bolognese a Torino di Piamonte, ktorých diela sa nachádzajú aj v slávnej galérii Uffizi.

8. september 1563 prvá korunovácia v Bratislave

Strategická poloha predurčila Bratislavu po bitke pri Moháči, kde zahynula okrem samotného kráľa Ľudovíta II. Jagelonského aj veľká časť uhorskej politickej elity, stať sa dočasným hlavným mestom monarchie. Po smrti kráľa sa do Bratislavy uchýlila aj kráľovná vdova – Mária Habsburská so svojim dvorom. V roku 1531 sa mesto stalo sídlom Uhorskej kráľovskej komory a v roku 1536 sa Bratislava stala aj snemovým a korunovačným mestom. Prvým cisárom korunovaným v Bratislave bol syn Ferdinanda I. Maximilián II. Korunováciou za kráľa Uhorska a Chorvátska 8. septembra 1563 zavŕšil v Bratislave svoje preberanie moci, rok pred tým, 14. mája 1562, bol korunovaný za českého kráľa a 24. novembra toho istého roku za kráľa rímsko-nemeckej ríše.

Ceremonia v Bratislave (Pressburg, Possonia) prebiehala podľa stredovekých rituálov a mala cirkevnú a svetskú časť. Kým v rámci cirkevnej časti budúci panovník skladal cirkevnú prísahu v korunovačnom chráme sv. Martina, svetská časť sa začala sprievodom cez

Foto: Margareta Musilova

Freska Bratislavy sa nachádza vpravo vedľa vstupu do paláca

Hlavné námestie smerom k františkánskemu kostolu. Po zložení svetovej prísahy slávnostný sprievod opustil cez Michalskú bránu mesto a na dnešnom Námestí SNP po dlhom drevenom pódiu prechádzal po „červenom koberci“ popri hradbách k tzv. korunovačnému pahorku. Červené súkno pódiá, po ktorom prešiel nový panovník, okolostojáci dav doslova roztrhal na kusy. Každý si chcel odniesť pamiatku na korunovačiu. Historici uvádzajú, že pre kus súkna dochádzalo až ku krvavým násilnostiam.

Korunovačný pahorok bola dočasne postavená vyvýšenina na brehu Dunaja, v priestore dnešného Nám L. Štúra, ktorá mala imitovať pahorok v stoličnom Belehrade. Panovník naň vycvával na koni a smerom na svetové strany urobil s vytaseným mečom kríž, čo znamenalo, že bude oddane brániť Uhorsko zo všetkých svetových strán. Táto scéna je na vedute zobrazená jasne, keďže sa to odohráva na viditeľnom brehu Dunaja. Maximilián je znázornený na koni s mečom v rukách. Ostatné súčasti korunovačných slávností sú skryté za mestskou zástavbou. Autorovi veduty išlo v prvom rade o tvorbu panorámy korunovačného mesta. Súčasťou samotnej korunovačie, ako príchod Maximiliána II. alebo jeho otca Ferdinanda I., ktorý sa pre vážny zdravotný stav plavil z Viedne do Bratislavy loďou, sú na freske zredukované, veľký počet ľudí, ktorý očakával cisára, sa zmenil na malú skupinu a z Ferdinandovej početnej flotily sa na fresku dostala len jeho loď.

Kuriozitou bol aj omyl talianskych majstrov so zobrazením piatich diel. Slávnostné salvy na privítanie cisára, ktoré mali smerovať von z mesta, sú na freske nasmerované na mesto.

Za hradbami mesta, na drevenom hrade s vežou, sa 12. septembra počas slávností odohrala epizóda s tragickým koncom. Predstavenie malo priblížiť dobývanie hradu. Počas hier však vypukol požiar, ktorého dôsledkom bola smrť a zranenia viacerých osôb. Príčinou bol spor medzi dvomi výrobcami ohňostroja z Győru s ich talianskym kolegom žijúcim vo Viedni. Po potýčke taliansky ohňostrojca nevhodne odpálil rakety. Z letáka sa dá vyčítať, že o život prišli i členovia cisárskej rodiny a ich sprievodu. Slovenský historik Michal Bada predkladá ale novú zaujímavú interpretáciu, podľa ktorej by mohlo ísť o vyobrazenie skládania korunovačnej prísahy na pripravenom pódiu na predmestí mesta (dnešné Námestie SNP).

Jedným zo sprievodných podujatí bol aj jazdecký turnaj o „pallium“ v posledný deň korunovačných slávností 16. septembra. Zorganizoval ho Maximiliánov brat Karol, ktorý sa na freske však nezachoval. Názov turnaja pochádza z latinského pallium – prehoz alebo plášť, neskôr pribudol význam „zástava“ alebo „štandarda“. Dnes sa s obdobným turnajom, Palio di Siena, môžete stretnúť v toskánskej

Siene. Dva razy do roka, vždy 2. júla a 16. augusta sa odohrávajú takéto jazdecké preteky na Piazza del Campo. Niečo podobné usporiadal údajne Karol Habsburský pred vyše 450 rokmi v Bratislave.

Freska z Florencie a súčasnosť

David pred Palazzo Vecchio

„V roku 2004 bola freska Possonie v zlom stave. Okrem zvyšku stredovekého mesta s hradbami nebolo na nej čo vidieť...“ píše popredná slovenská archeologička Margaréta Musilová o freske z nádvorja Palazzo Vecchio a pokračuje: „Čo však bolo dobre viditeľné, bola Rybárska brána s predbráním a dvomi gotickými vežicami v popredí a most vedúci cez priekopu. Dovtedy som to poznala len z plagátu korunovačie Maximiliána II.“ Takto nejako začína súčasný príbeh obnovy fresky. Do jej skúmania sa pustila aj druhá slovenská archeologička – Ivana Kvetánová, ktorá vtedy pôsobila v rámci štipendia v Ríme na Slovenskom historickom ústave. Iniciatívu slovenských odborníkov mesto Florencia privítalo. Veduta Possonie sa dostala do zoznamu pamiatok, čakajúcich na rekonštrukciu. Podnikatelia vo Florencii majú v rámci svojich daní možnosť vybrať si z tohto zoznamu pamiatku, ktorej obnovu chcú podporiť.

Butik Genten v Palazzo del Cerchi

Palazzo del Cerchi na rohu ulíc Via della Condotta a Vicolo de 'Cerchi v sebe skrýva luxusný butik Genten japonského obchodníka menom Teiji Yoshimura. Práve on si úplne náhodou vybral vyše 450-ročnú fresku ako dielo, ktoré chcel za svoje dane dať zrekonštruovať. Dovtedy nevedel, kde sa Bratislava vôbec nachádza. Nielenže sa zoznámil s týmto dielom a jeho históriou, ale aj s našimi odborníkmi a zástupcami hlavného mesta Slovenska, ktorí sa mu prišli do Florencie osobne poďakovať.

Zásluhou tímu talianskych reštaurátorov pod vedením Giorgia Caselliho boli práce na freske úspešne ukončené 4. mája 2015. V gescii Bratislavy, Mestského ústavu ochrany pamiatok a za prítomnosti slovenských a talianskych odborníkov sa konala minulý rok v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca medzinárodná konferencia venovaná tomuto významnému dielu. Pozvanie poslali aj Teijimu Yoshimurovi, žiaľ, v tom čase bol práve v Japonsku...

Tu niekde sa končí jedna z kapitol príbehu bratislavskej veduty vo Florencii. Končí, aby mohla začať nová. Kapitola o tom, že Bratislavčania budú pri návšteve Florencie určite smerovať na nádvorie Palazzo Vecchio, povedie ich tam zvedavosť, hrdosť a verím aj európska spolupatričnosť. ■

Použitá literatúra:

Musilová, M.: *Editoriál*. In: *Ars* 49 (2). Bratislava 2016.

Kvetánová, I.: *Veduta Possonie – Bratislavy v Palazzo Vecchio vo Florencii a jej ukrytý príbeh*. In: *Ars* 49 (2). Bratislava 2016.

Bada, M.: *Historický kontext a obsahové súvislosti niektorých detailov veduty Bratislavy vo florentskom Palazzo Vecchio*. In: *Ars* 49 (2). Bratislava 2016.

https://en.wikipedia.org/wiki/Cosimo_de'_Medici

https://de.wikipedia.org/wiki/Johanna_von_Österreich

<http://historyweb.dennikn.sk/clanky/detail/bratislava-ukryta-v-srdci-florencie#.WL4nZemRBUR>

Konferencia v Bratislave

Butik Genten vo Florencii

ZÁHRADY JAPONSKA

V Japonsku bola záhrada prestížnou záležitosťou viac než kdekďkoľvek na svete. Až do dvadsiateho storočia si Japonskí zbohatlíci neobstarávali, na rozdiel od Európanov, automobily a obrovské domy s množstvom sluhov, ale zväčšovali a zveľadovali svoje záhrady alebo si zaobstarávali nové.

Záhradná tvorba sa v japonskej kultúre považuje za vysoké umenie, rovnocenné s umením kaligrafie. Preto sa ich vytváraniu mohli v minulosti venovať len cechy profesionálnych umelcov alebo skôr staviteľia, ktorí nasledovali tradičné postupy a určovali aktuálne trendy. Iní mali tvorbu záhrad zakázanú. Japonské záhrady sú aj dnes obrazom hlbokej úcty k prírode, ktorá pretrváva v japonskom národe tisícročia. Požiadavkou na tvorcu záhrady vždy bolo, aby vychádzal z prírody ako dokonalého vzoru a podriaďoval sa jej zákonitostiam. Nie sú to však záhrady, ako ich chápe západná civilizácia, neslúžia na oddych a zábavu. Pre Japoncov bola záhrada vždy spojená s náboženskou tradíciou a rituálmi.

Fotografie: Martina Vglašská

Katsura Rikyu

Vo svojej čistej a skromnej podobe je cisárska vila Katsura považovaná za jeden z najlepších príkladov japonskej architektúry a záhradnej architektúry. Vila a záhrada boli v súčasnej podobe dokončené v roku 1645 ako sídlo pre členov japonskej cisárskej rodiny. Záhrada je najstaršou ukážkou typu nazývaného prechádzková záhrada.

Tofuku-ji

Machovú záhradu Tofuku-ji v Kjóte navrhol Mirei Shigemori, jeden z najznámejších japonských záhradných architektov 20. storočia. Bola jeho prvou známou záhradou a stala sa symbolom japonského záhradného umenia minulého storočia. Shigemori, ktorý navrhol viac než 240 záhrad, sa vo svojej tvorbe venoval najmä suchým krajinárskym záhradám (kare-san-sui). Kombinuje tradičné princípy s modernými a spája západnú kultúru s východnými tradíciami.

Sanzen-in

Najväčšou atrakciou Ohary, mestečka ležiaceho severne od Kjóta, je chrámový komplex Sanzen-in. Ten pozostáva z rozsiahleho areálu s množstvom budov a záhrad. Je jedným z mála budhistických monzeki chrámov, v ktorom bol najvyšší kňaz členom cisárskej rodiny. Sanzen-in mal v minulosti takýchto veľkňazov až tridsaťdva.

Shisen-do

Shisen-do je pokojné a tiché miesto na severe Kjóta, ktoré v preklade znamená pustovníkovo útočisko. Záhrady chrámu Shisen-do sú právom považované za majstrovské dielo a sú súčasťou historických pamiatok Japonska. Hoci je ich scenéria pôsobivá po celý rok, kvitnúce azalky na konci mája a šarlátovo sfarbené javorové listy v novembri robia ich atmosféru naozaj výnimočnou.

Ginkaku-ji

Chrást Strieborného pavilónu Ginkaku-ji dal postaviť šogún Jošimasa Ašikaga, ktorý sa snažil napodobniť zlatý pavilón Kinkaku-ji, postavený jeho dedom. Pôvodným zámerom bolo pokryť celý pavilón striebrom, no pre zhoršujúcu sa situáciu v občianskej vojne v polovici 15. storočia stavbu zastavili a strieborný pavilón zostal bez strieborného pokrytia. Okrem pavilónu je súčasťou chrámu zalesnená plocha pokrytá rôznymi druhmi machu a kamenná záhrada s pieskovým kuželom symbolizujúcim horu Fuji.

Vlado Mlynár

MARIA HELIENEK

Fotografie: Ingrid Žalnerová

...and a star was born

Maria Helienek očarila svojím spevom aj naše publikum

Niekedy si človek uvedomí svoj vek, keď vidí, ako deti vyrástli, ako svoj život zvládli, čo sa z nich jednoducho po rokoch vyklúlo, zatiaľ čo nám vyrástli šedivé vlasy. S Mariou Helienek sa poznáme takpovediac od jej útleho veku, keď sme s jej rodičmi začiatkom 80. rokov mali spoločný osud emigrácie. Veľmi ma potešila možnosť porozprávať sa s ňou po rokoch a predstaviť ju aj našim čitateľom Pohľadov. Stretli sme sa v spolku 9. marca – po jej koncerte, kde nám so svojimi hosťami – Michaelou Jančaříkovou (soprán) a Heinzom Chenom (klavír) pripravili nádherný koncert s piesňami a áriami, ktoré premenili náš všedný deň na sviatočný večer. Keďže nie som operný kritik a nemám ani absolútny sluch a z hudobnej výchovy som mal na základnej škole klasicky dvojku, tak sme radšej spolu nespievali, ale pohovárili sme sa, a to nielen o spievaní.

Tvojím štúdiom sinológie, a to ešte aj v Nemecku, si ma prekvapila. Navštívila si predtým Čínu? Alebo si ju poznala len z rozprávania otca Michala – kapitána morských krížnikov? Čo ťa vtedy k tomu motivovalo a čo ti ešte z tých čias ostalo?

Ako sedemnásťročná som bola na lodi s mojím otcom Michalom na ceste z Hongkongu do Austrálie a naspäť. Ale ako to býva, plán plavby sa zmenil a ja som sa ocitla sama v Hongkongu. Mala som možnosť spoznať čínsku kultúru a život. Bol to zážitok, ktorý ma nepustil ani po návrate do Viedne. V maturitnom ročníku som začala samoštúdium čínskeho jazyka. Po maturite som sa rozhodla študovať na najlepšej univerzite, kde má sinológia dlhú tradíciu – v Lipsku. Mala som profesora, ktorý strávil niekoľko rokov

v Číne. Rozprával živo o dejinách tejto veľkej krajiny. Fascinovali ma jeho rozprávania a dal mi na cestu jednu životnú múdrosť: nie fakty sú najdôležitejšie, treba sa vždy pýtať – PREČO, veciam treba rozumieť. Nakoniec fakty sa dajú ľahko rešeršovať, ale cesta k pochopeniu vecí je dlhšia ako krátke hľadanie na internete.

Spievala si si pod sprchou? Kedy si zistila, že si určená pre spev?

Od malička som milovala spev a tanec. Podľa mňa túžba je to, čo nás povznáša, keď si niečo zo srdca prajeme, tak to aj dosiahneme – potom je to jednoducho človeku súdené. Najradšej si spievam pri vysávaní. Naozaj. Mój hlas sa menej odráža a naplňa priestor, hluk vysávača mi vôbec neprekáža.

Svet operných spevákov nie je podľa mňa laika – med lízať. Ako si sa presadila, keď nemáš v rodine umelecké zázemie? Čo nám môžeš povedať o tvojich projektoch?

Moja túžba venovať sa spevu ma motivovala vydať sa touto cestou a už ma viac neopustila. Na začiatku som potrebovala nejakú podporu, aby som urobila prvý krok. Som vďačná Editke Veith, že ma zoznámila s pani profesorkou Ebou Blahovou, ktorá je známa a uznávaná kapacita aj za hranicami Slovenska. Ako jej žiačka som spravila prvé kroky v mojej speváckej kariére. Veru, cesta na javiská a koncertné pódia nie je ľahká, navyše môj štart bol neskorší ako u mojich rovesníkov. Ale nakoniec sa mi podarilo tento ich náskok vyrovnáť a teraz, kam prídem, už niekoho poznám a sme ako jedna veľká rodina. Spája nás ten intenzívny emočný okamih spoločného výstupu. Aj keď sa hovorí, že typická sopranistka spieva najradšej sama, tak o mne

Účinkujúci marcového koncertu (zľava): Bettina Horvath (sprievodné slovo), Michaela Jančaříková, Maria Helienek a Heinz Chen

to neplatí – ja veľmi rada spievam s priateľmi, tak ako s naším dnešným hosťom Miškou Jančaříkovou. Stali sa z nás veľmi dobré kamarátky a dokonca sme zistili, že sme vzdialená rodina. Moje projekty sú podobné dnešnému koncertu – nie je pre mňa cieľ odspievať si, ale poskytnúť divákovi celkový zážitok. Preto naše koncerty moderujeme, poslucháčom vysvetlíme pozadie k hudbe, ktorú interpretujeme. Ako som spomínala – som rada, keď divák rozumie, prečo dielo vzniklo, a keď mu aj vyčaríme úsmev na tvári, lebo ja sa sama neberiem tak vážne.

Čo je tvoj sen? Čo by si chcela dosiahnuť? S kým by si chcela stáť na javisku?

Poznám niekoľko známych spevákov, ale najradšej stojím na javisku s mojimi priateľmi. Keď máme spoločný emočný zážitok, keď spolu zažijeme nezvyčajný okamih, keď sú naše hlasy harmonicky v súlade a nesú melódiu – to nás spája. Sme jedna veľká rodina.

Spievaš svojmu synovi Denizovi na dobrú noc slovenské pesničky?

Deniz je už teraz v garderóbach celého sveta ako doma. Vždy keď sa dalo, sprevádzal ma, ale zaujíma sa skôr o matematiku a hlavne zemepis. Dostal od nás knižku „Krajiny, národy a kontinenty“ – vie všetko o krajinách sveta, koľko obyvateľov v ktorom meste žije, alebo hlavné mestá krajín. Na dobrú noc som mu voľakedy spievala, skôr som si len potichu precvičovala hlas, ale tie krásne melódie ho za pár minút uspali. Myslím, že už zaspal pri každej árii ...

Čo je motto tvojho života?

Presne to, čo hovorím aj môjmu synovi – môžeš v živote robiť čo chceš, ale musíš to byť úprimné, musíš si za tým stáť. Nemá zmysel niečo hrať, nebuť k sebe a svojmu okoliu úprimný. Je jedno, čím je človek – dôležité je, aký je. Každý z nás musí pochopiť, o čom ten náš život je. A nakoniec – musím si spomenúť na môjho profesora sinológie – keď vieme prečo, tak sme pri veci svojím srdcom – a o tom je život.

Ďakujeme nielen za rozhovor, ale aj za krásny večer plný hudby a spevu, a prajeme veľa ďalších úspechov. ■

Literárny večer

16. február 2017

Zdenka Becker počas čítania zo svojej tvorby

Zdenka Becker je nášmu publiku už veľmi dobre známa z rôznych vystúpení v našom spolku.

Po mnohých rokoch sa etablovala ako uznávaná spisovateľka a autorka divadelných hier nielen v Rakúsku, ale aj vo svete. Ale ani ona to spočiatku nemala ľahké, keď v 70. rokoch ako absolventka Vysokiej školy ekonomickej prišla za svojím manželom do Rakúska a nevedela ani slovo po nemecky. Napokon sa vybrala úplne iným

smerom, než to, čo študovala, krok za krôčikom zdolávala všetky prekážky a začínajúc ako prispievateľka do rôznych novín, neskôr ako redaktorka sa postupne vypracovala na uznávanú a úspešnú autorku,

ktorá píše v nemeckom jazyku. Jej početné knihy a divadelné hry vždy obsahujú niečo z jej života a tematiku prisťahovania sa do cudzej krajiny so všetkými prednosťami, ale aj počiatočnými ťažkosťami. Rovnakú tému obsahuje aj pripravovaná kniha Ein fesches Dirndl, s ktorou nás oboznámila na besede v našom kultúrnom spolku za účasti nielen našich, ale aj rakúskych poslucháčov.

Pri pohárikú vína po skončení programu

Fotografie: Ingrid Fox

Chill out po slovensky

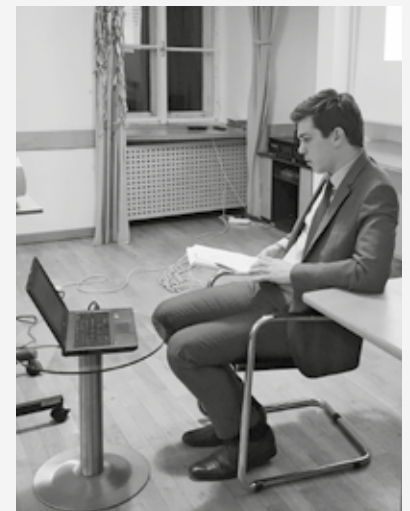
23. február 2017

Napriek tomu, že sme v prvom rade kultúrnym spolkom, z času na čas organizujeme aj podujatia, ktoré sa dotýkajú tém, s ktorými sa potýkajú naši krajanovia vo svojom každodennom živote v Rakúsku. Už viackrát sme boli požiadaní, aby sme pripravili stretnutie s právnikom, s ktorým by sa mohli naši členovia porozprávať o svojich problémoch a skúsenostiach. Preto sme veľmi uvítali, keď sa nám ozval

Konzultačný večer - novinka v spolkovom programe

mladý slovenský advokát **Mag. Michal Slaný**, ktorý vo Viedni vyštudoval právo a pôsobí už niekoľko rokov v Rakúsku, a ponúkol nám možnosť zorganizovať konzultačný večer. Ako tému sme vybrali pracovné právo. Počas večera sme sa teda mohli dozvedieť podrobnosti o pracovnej zmluve a minimálnej mzde, dotkli sme sa aj témy pracovný čas, dovolenka, ukončenie pracovného pomeru, vedenie súdneho sporu a pod.

Konzultant večera Mag. Michal Slaný

Fotografie: Ingrid Žalneva

Fašiangová zábava

28. február 2017

Krásne ženy v krásnych maskách

Faschingdienstag – utorok pred Popolcovou stredou si náš spolok už ani nevie predstaviť ináč ako s tradičnou zábavou, na ktorú aj tento rok zavítali nielen naši členovia, ale dokonca aj hostia rôznych národností. Pri výbornej muzike Laca Košinára a speváčky Petry labužnícky vychutnávali, popíjali a v tanci sa zvrátili šašovia, Indiáni, čašníčka, dámy zo spoločnosti, Rómky, morskí piráti, a dokonca nechýbal ani samotný Cezar v typickej tunike. O ďalšie nápadité kostýmy a róby nebola

núdzou a nechýbal ani bohatý bufet – za všetky príspevky ďakujeme. Ale hlavne za dobrú náladu, ktorú ste tiež so sebou doniesli.

Edith Veith

Pestrá paleta masiek

Fotografie: Slavomíra Vančová

Ingrid Žalneva

TOP TIPY NA VÝLETY

Spomínam si, ako som bola pred pár rokmi nadšenou majiteľkou karty Niederösterreich-CARD – ako bolo všetko premyslené, jednotlivé výletné ciele poprepájané a ako to všetko bolo spropagované. Keď som sa o tomto projekte rozprávala s odborníkmi na cestovný ruch na Slovensku, pokývali hlavou a povedali, že u nás by sa také niečo nedalo, pretože na Slovensku sa ani dvaja vlekári v jednej dedine nevedia dohodnúť na spoločnom ski-passe... Keď som sa v januári t.r. zúčastnila na veľtrhu cestovného ruchu SlovakiaTour 2017 v Bratislave, stretla som sa tam s Haraldom Pichelbauerom zo Schallaburgu, ktorý má na starosti medzinárodný marketing. Na veľtrhu predstavoval potenciálnym záujemcom zo Slovenska 49 TOP výletných cieľov Dolného Rakúska. O čo presnejšie ide, vám priblíži náš krátky rozhovor.

Mnohí z nás, ktorí už dlhšie žijeme v Rakúsku, poznáme alebo dokonca aj využívame Niederösterreich-CARD. Aký je rozdiel medzi destináciami tejto karty a vašimi výletnými cieľmi?

Pri TOP výletných cieľoch sú nároky na kvalitu omnoho vyššie. Nie na všetky miesta sa vzťahuje Niederösterreich-CARD. Predstavujeme pracovnú skupinu, ktorá sa neustále stretáva a stále na sebe ďalej pracuje. Na všetkých rozhodnutiach sa podieľajú všetci členovia.

Áké kritériá musí spĺňať výletné miesto, aby sa dostalo do vášho top-zoznamu?

Okrem základných kritérií, ako sú napríklad: dostupnosť na telefóne, odpoveď na požiadavky potenciálnych zákazníkov do 24 hodín, aktualizácia webovej stránky, dôkladne vypracovaná orientačná zóna, miesto na oddych a odpočinok v rámci výletného miesta, dostatočný počet parkovacích miest či WC-zariadení atď., existujú ešte aj špeciálne kritériá, ako zabezpečenie spoločných propagačných materiálov,

Laxenburg - obľúbené výletné miesto Viedňanov, jedna z top destinácií v Dolnom Rakúsku

umiestnenie aktuálneho loga TOP-destinácií a pod. Tieto podmienky sa potom hodnotia bodovacím systémom, osobitné body sú aj za to, ak toto výletné miesto navštíví viac ako 20 tisíc platiacich návštevníkov.

Kto stanovené podmienky kontroluje a ako sa uskutočňuje výber destinácií?

Každý rok sa prostredníctvom jednej externej firmy uskutočňujú Mystery Checks podľa presných predpisov. Podniky dostávajú ohodnotenie a kto spadne pod určité percento, riskuje, že bude zo skupiny vylúčený.

Každý rok sa nám hlási viacero destinácií, že by sa chceli stať našimi členmi. Tieto sú potom otestované podľa tých našich kritérií a ak tomuto testu vyhovejú, potom majú možnosť dostať sa do skupiny. Napríklad od tohto roku je naším novým členom Sonnentor vo Waldviertel.

Predpokladám, že vaše top-destinácie sú veľmi rôznorodé. Dajú sa zaradiť do nejakých kategórií?

TOP-destinácie zaručujú obzvlášť zážitkové momenty. Preto je ich ponuka vytvorená tak, aby sa pre každého niečo našlo. Naše kategórie sú: hrady a zámky,

pôžitkové, záhradné a zážitkové svety, termálne kúpele a SPA, múzeá a výstavy a napokon výlety železnicou a lodou.

Máte medzi top-destináciami nejakého svojho favorita, ktorého by ste odporučili našim čitateľom?

Nie, favoriti nie sú. To radšej prenechám na vás! 🍷

Navštívili ste už Slovensko? Aký potenciál pre rozvoj turizmu vidíte v našej krajine?

Ako turista som navštívil Slovensko viackrát a moje skúsenosti sú veľmi pozitívne. Miesta, ktoré som navštívil, boli zaujímavé, dobre udržiavané a s veľkou láskou prezentované. Rezervy by som snáď videl ešte v marketingu a v sebavedomejšom prejave. No a služby v hoteloch by sa tiež ešte hádam viac mohli prispôsobiť medzinárodnému štandardu. Ale je ťažké menovať negatíva, pretože celkovo som bol naozaj veľmi nadšený. A určite by som chcel vyzdvihnúť originalitu mnohých reštaurácií, kaviarní a barov, hovorím hlavne o Bratislave a okolí. Tá mnohoročná a ten mladistvý elán zakaždým urobí na mňa veľký dojem!

TOP-výletné ciele Dolného Rakúska

ponúkajú príležitosť

vypraviť sa na zaujímavé výlety a priniesť si z nich nezabudnuteľné zážitky. Možnosti sú rôznorodé, spája ich štandard vysokej kvality, ktorý je citelný od príchodu hosťa až do jeho odchodu. V súčasnosti patrí do tejto skupiny 49 destinácií, medzi nimi napr.: prírodný park Hohe Wand, kláštor Klosterneuburg, Schallaburg, Ametystový svet Maissau, Schneebergbahn, lanovka na Rax, prírodný park Sparbach a ďalšie. Celý zoznam, ako aj všetky podrobné informácie nájdete na: www.top-ausflug.at K dispozícii je aj mapa s praktickými informáciami o všetkých TOP-výletných cieľoch, dokonca aj v slovenskom jazyku!

Pri koncipovaní tohto príspevku do Pohľadov som sa zamyslela nad tým, kam všade v Rakúsku sme už zaviedli našich hostí zo Slovenska alebo zo zahraničia. Aj keď nám pán Harald Pichelbauer nechcel prezradiť žiadneho favorita, myslím si, že každý z nás, čo už dlhšie žije v Rakúsku, má v zálohe nejaké miesto (mimo Viedne), v ktorom sa nielen on sám dobre cíti, ale vie, že kohokoľvek tam dovedie, zaručene sa mu to miesto tiež zapáči. Tak som sa opýtala niekoľkých našich prispievateľov, ktoré sú tie ich srdcovky.

Prírodný park Sparbach

Kam ísť s priateľmi, ktorí majú malé deti? Samozrejme do zoologickej záhrady v Schönbrunne! OK, ale keď si práve nechceme deliť miesto s turistami z celého sveta, ktorí nás tlačia pred sebou na miesta, kam sme ani nechceli ísť? Keď milujeme aj trochu ticho, prekvapenie a dobrodružstvo? Tak treba zájsť do prírodného parku Sparbach, ktorý nájdete na autostráde A23 Aussenringautobahn výjazd Hinterbrühl | Sparbach. Ešte pred 20 rokmi to bola naozaj divočina, miesto, ktoré poznali len domáci, ktorí v tých časoch mali aj vstup zdarma. V roku 2005 bol tento park renovovaný a modernizovaný a stal sa z neho náučný park, kde sa dá deťom veľa zo života v lese vysvetliť.

Foto: Janette Rostová

Na brehu jazera Altausseer See

Sú tam rozličné pomôcky, na ktorých je hravou formou alebo kvízom vysvetlený svet v prírode a medzi zvieratami.

Prírodný park bol založený v roku 1962 a je najstarším parkom v Rakúsku. Ale začiatok bol ešte v 19. storočí, keď Johann I von Lichtenstein začal vysádzať lesy v okolí Mödlingu. On tiež postavil romantické stavby v okolí a stal sa aj krstným otcom parku v Sparbach. Jeho kombinácia medzi prírodnými krásami – obrovské stromy, krásne lúky – a na druhej strane historickými romantickými ruinami (Johannstein, Köhlerhaus a Dianatempel) motivujú deti na dobrodružné výlety. Veľké ihrisko, cez ktoré tečie potok a sú tam inštalované vodné hry, veľké pieskovisko, kde už veľa detí spravilo svoj prvý koláčik – to je naozaj eldorádo pre celú rodinu.

Čo sme tam zažili my? Vidieť divú sviňu s malými prasiatkami, ktoré mali na sebe ešte „pyžamo“, tak na ten zážitok si deti pamätajú dodnes. Piknikové miesta a ihriská neboli vtedy ešte oplotené, a tak niekedy sa tam zatúlal aj diviak. Vtedy bolo treba trochu rešpektu a obozretnosti, ale inak – ako sa teraz hovorí – v pohode. V peknom jazierku sme krmili starým chlebom rybičky. Ale aj v malom „Streichelzoo“ deti krmili trávou kozy, ovečky a zajačikov. Niekoľkokrát sme si spravili peknú prechádzku – cestičiek je tam dosť. Je to park pre každého – od malíčkových až po penzistov.

Vlado Mlynár

Salzkammergut

Pre mňa je obľúbeným výletným miestom oblasť Salzkammergut so svojimi pôsobivými scenériami a množstvom jazier. Je ideálna na turistiku, cyklovýlety alebo aj vodné športy. Alternatívou do zlého počasia sú výlety do múzea, na hrady, zámky alebo do jaskýň – ľadových i soľných, ako naznačuje i názov celého regiónu. Popri početných krásnych dedinách a mestách, Hallstatt je „must see“. Táto historická obec je na zozname UNESCO svetového kultúrneho a prírodného dedičstva, rovnako ako celá oblasť Salzkammergut.

Martina Viglašská

Attersee

Priezračná tyrkysová voda v lete vždy poteší. Žiadne medúzy, len rybičky, ktoré možno pozorovať voľným okom. Voda v jazere je naozaj čistá, má kvalitu pitnej vody. Obkolesená alpskými kopcami. Príroda je zázrak. Potápači sa tešia z hĺbky jazera, až 150 metrov. Rybári, ako aj milovníci dobrého jedla si tiež prídu na svoje. Nehovoriac o možnosti užívať si túto krásu z paluby lode alebo kajaku. Keď zaľúka, tak je jazero zrazu farebné a plné windsurfov alebo jacht či katamaránov. Potom je fajn sa poprechádzať po nábreží v Schörflingu, kde si už aj Gustav Klimt vychutnával pohľad na

Foto: Martina Viglašská

Salzkammergut

jazero a miestny zámok. Vily na promenáde sú krásnou pamiatkou čias minulých. Tieto časy pripomína aj Múzeum G. Klimta. Príslahlá kaviarnička je jedným z tých čarovných miest, na ktoré sa radi vraciate a ich atmosféra vás očarí. Ale pre mňa je vždy najväčším potešením ísť si hneď zrána zaplávať, to úžasné ticho, okolitá krása, pocit nekonečnosti a blaženosti. A večer, keď frmol utíchne a ohnivá žeravá guľa sa utápa na pozadí kopcov a voda sa stále ligoce. Západ slnka dušu pohladí. Život je krásny...

Bad Gastein

Neviem, či nájdete veľa miest na svete, kde si možno priamo po lyžovačke ísť zaplávať do termálnej horúcej vody. Sklený most v Bad Gastein naozaj umožňuje z lyžiarskeho svahu ísť priamo do kúpeľov. Tá voda je liečivá. Je úžasné pozohrievať sa, plávať aj v zime vonku a pritom obdivovať horskú alpskú kulisu. Trošku gýčové,

Pri Zelenom jazere

Foto: Elena Mandik

Altausseeer See je určite všetkým známe tým, že sa tu nakrúcal posledný James Bond „Spectre“. V horúcom lete je neskutočným zážitkom schlaďiť sa v osviežujúcej vode jazera a pozeráť na Loser. Nenáročná sedemkilometrová prechádzka okolo jazera poskytuje krásne pohľady na okolité končiare odrážajúce sa na hladine, ako aj na Dachsteinský ľadovec. A nikdy si nenechám ujsť príležitosť posadiť sa pred bývalým loveckým domom „Jausenstation Seewiese“, kochať sa pohľadom na Dachstein a pochutiť si na štrúdlí, ktorej tu majú vždy aspoň päť druhov (jablková, tvarohová, tvarohovo-marhuľová, tvarohovo-čučoriedková či malinová, proste čo dané obdobie roka ponúka). No a koncom mája, resp. začiatkom júna je zážitkom zúčastniť sa v Bad Ausee pri narcisových sviatkoch „Narzissenfest“, v tomto roku od 25. do 28. mája. Domáci – vyobliekaní v kroji, ktorý je tu obľúbeným oblečením počas celého roka, oslavujú jar a lúky plné bielych narcisov, z ktorých stavajú v sobotu popoludní alegorické plavidlá plaviace sa v nedeľu po Grundlsee alebo Altausseeer See. A dokonca volia aj narcisovú princeznú. Ja som mala pred pár rokmi šťastie zúčastniť sa na tvorbe alegorického plavidla. Biele lúčne narcisy sme zastrkovali do plotového pletiva, každé plavidlo je vytvorené z tisícok týchto kvetov. A komu daný program nestačí, môže navštíviť soľné bane Altaussee, v ktorých Hitler skladoval počas 2. svetovej vojny asi 4 700 diel, ktoré chcel vystavovať v múzeu v Linci.

Janette Rostová

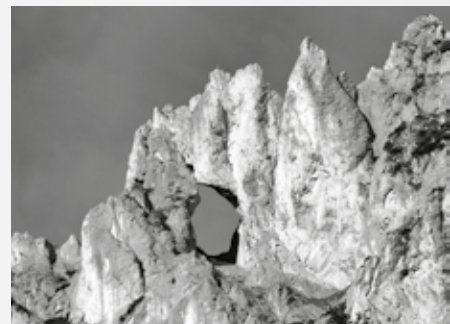
Zelené jazero

Spolkovú krajinu Štajersko často nazývajú aj zeleným srdcom Rakúska. V jeho severnej časti v okrese Bruck-Mürzzuschlag leží dedinka Tragöß, vzdialená od Viedne iba 170 kilometrov.

Od neskorej jesene do jari je rakúsky horský park neďaleko dedinky Tragöß v pohorí Hochschwab so svojim krištáľovo čistým Zeleným jazerom jedným z malebných kútov Rakúska, akých nájdete v Alpách nespočetne veľa. Park s lavičkami, stromami, mostíkmi ponad prírodné riečky, štrkovými cestičkami, v zime so zamrznutým jazierkom, okolo ktorého sa po chodníčku prechádzajú ľudia.

Ak si zvolíte prechádzku okolo Zeleného jazera na jeseň, môžete si dopriať chvíľu odpočinku alebo snenia na drevenej lavičke pri jazere s hĺbkou asi dva metre a pokochať sa nádhernou prírodnou scenériou. Na jar sa však okolie zmení na nepoznanie. Topiaci sa sneh z rakúskych Alp spôsobuje, že hladina Zeleného jazera stúpne o štyri až päť metrov a zaplaví celý park. Zatiaľ čo na jeseň jazero každoročne takmer vysychá, začiatkom leta sa hladina vody podstatne

zvýši a najhlbšie miesto jazera dosahuje hĺbku až okolo dvanásť metrov. Lúky, mostíky i štrkové cestičky sú zaplavené pod vodou, popri drevenej odpočinkovej lavičke si veselo plávajú rybky. Pod priezračnou hladinou akoby sa rozkladal paralelný svet. Scéna ako na súši, no pod vodou. Donedávna bolo Zelené jazero od jari do leta

Otvor v skalnej stene Kostolníčky - Meßnerin v pohorí Hochschwab

Foto: Elena Mandik

plné potápačov, ktorí dychtili vidieť jazernú krajinu pod vodou. Tento potápačský sen sa však skončil a od roku 2016 je potápanie a plávanie v Zelenom jazere zakázané.

Elena Mandik

Top-Ausflugsziele Niederösterreich

Im Jahr 2002 wurde ein spezielles Gütesiegel entwickelt, welches eine Ausflugsdestination in Niederösterreich als Top-Ausflugsziel ausweist. Diese Auszeichnung mit höchster Qualitätsgarantie führen mittlerweile 49 Ausflugsziele in Niederösterreich, denen jährlich rund vier Millionen Besucherinnen und Besuchern ihr Vertrauen schenken.

Auf der Tourismusmesse SLOVAKIATOUR 2017 in Bratislava haben wir mit Herrn Harald Pichelbauer, Vertriebsleiter von Schallaburg, verantwortlich für internationales Marketing, über diese Top-Ausflugsziele gesprochen.

Das vielfältige Angebot reicht von Naturparks und Erlebniswelten, Stiften und Klöstern, Burgen und Schlössern sowie Museen bis hin zu Bergbahnen und Schifffahrtsgesellschaften. Um die hohen Erwartungen und die Qualitätsansprüche zu gewährleisten, wurden von der Arbeitsgemeinschaft der Top-Ausflugsziele mehr als 60 Anforderungs- und Qualitätskriterien definiert, wie z.B. zweisprachige Kassenmitarbeiter, attraktive Wartezonen, Erholungsräume u.a. Jedes Jahr gibt es Mystery Checks nach genauen Vorgaben, die von einer externen Firma durchgeführt werden. Die Betriebe erhalten die Auswertungen und diejenigen, die unter einen bestimmten Prozentsatz fallen, laufen Gefahr, aus der Gruppe wieder ausgeschlossen zu werden. Jährlich melden sich weitere Unternehmen für die Mitgliedschaft an – erst wenn sie die Tests bestanden haben, haben sie die Möglichkeit, der Gruppe beizutreten. Seit 2017 ist z.B. das Sonnentor im Waldviertel neu dazugekommen

Mehr Infos:

<http://www.top-ausflug.at/besonders-erlebenswert>

Foto: Zuzana Lettner

Pohľad na údolie Gastein z hotela Helenenburg

ale nevadí. Na liečenie tu teraz využívajú aj podzemné štôlnie, ktoré vybudovali zlatokopi. Zlaté to časy boli, keď sa pri vodopáde prechádzali osobnosti z domova a zo sveta. Aj cisárovná Sisi si tu obľúbila. Jej podobizeň môžete vidieť na viacerých miestach v mestečku. Jedným z nich je novovzniknutá freska v hoteli Helenenburg. Radi tam chodíme. A vieme, prečo tam rada chodila aj Sisi a iné osobnosti: jedinečný výhľad na celé údolie Gastein a pozorovať, ako ráno hmla sedí dole v údolí, zrazu z údolia stúpa nahor a vietor ju rozfúka v priebehu niekoľkých minút. A vzápätí potom vykukne slnko spoza kopcov. Radovánky prírody. Pokora pred majestátnosťou krásy tohto sveta.

Zuzana Lettner

Bad Ausee, Grundlsee a Altausseeer See

Mojou najobľúbenejšou oblasťou na príjemný oddych medzi alpskými vrcholmi sú jazerá v štajerskej časti Salzkammergut v oblasti Bad Ausee, Grundlsee a hlavne malebného Altausseeer See, obkľúčeného skalnými útesmi a stenami (Trisselwand), zrkadliacimi sa vo vodách jazera.

Foto: Janette Rostová

Ingrid Žalneva

VERNISÁŽ U SLOVENSKEHO GALERISTU

Stretli sme sa 16. marca v historickej budove neďaleko viedenského zámockého komplexu Belvedere na vernisáži mladého slovenského umelca Luku Braseho. Výstava mala zvláštny názov 33.1, pretože bola venovaná životnému jubileu výtvarníka – 33 rokov. Vystavené umelecké diela mapovali jeho cestovanie po Európe a USA a pôsobili ako vizuálne denníky.

Na vernisáži ma však zaujalo aj to, že sa konala v Bellart Galérii, jej zakladateľom je Michal Bella, rodák z Bratislavy, ktorý vyštudoval finančný manažment na City University of Seattle v USA a v súčasnosti pôsobí v energetickom sektore vo Viedni.

Zaujalo ma, čo ho viedlo k otvoreniu galérie práve tu, v hlavnom meste Rakúska, kde je konkurencia obrovská, náklady na prevádzkovanie galérie vysoké a presadzovanie neznámych umelcov náročné. Preto som sa rozhodla položiť mu niekoľko otázok.

Odkedy existuje Bellart Galerie vo Viedni a čo vás viedlo k tomu, aby ste zriadili galériu práve tu?

Bellart Galerie ako súkromná galéria otvorila svoje dvere 6. decembra 2013 v secesnej budove v Jugendstil štýle na Fasangasse 42, v 3. obvode vo Viedni. Dôvodom na zriadenie galérie vo Viedni bolo hneď niekoľko, pričom myšlienku vytvorenia výstavnej platformy, ktorá bude spájať umelcov s priaznivcami umenia, som nosil v hlave už niekoľko rokov. Začiatkom roka 2013 sa táto myšlienka pretransformovala do reality. Viedeň je mojim druhým domovským mestom, ktoré je centrom kultúrneho diania v regióne strednej Európy a zároveň mestom, ktoré sa počas svojej histórie stalo domovom mnohých výnimočných umelcov z celej Európy.

Na akých umelcov sa vaša galéria zameriava a čo je jej poslaním?

Poslaním galérie je hneď niekoľko. Jednak je to podpora umeleckých remesiel, ako sú napríklad sklárstvo, keramika a sochárstvo, ktoré v súčasnosti čelia mnohým úskaliam a výzvam, a tiež spájanie umelcov s priaznivcami a profesionálmi v umení. Začiatky Bellart Galerie sú späté so

spoluprácou s Doc. ak. mal. Iljom Bílkom, ktorý vedie katedru skla Univerzity Jana Evangelystu Purkyňe v Ústí nad Labem v Čechách, pričom primárne zameranie galérie bolo na súčasné sklárske umenie, a od roku 2015 sme rozšírili portfólio galérie aj o ďalšie médiá, ako je 3D lenticulárna tlač a maľba. Pripravujeme však aj ďalšie zaujímavé projekty.

Ktorých umelcov ste už vo vašej galérii predstavili a aké projekty ste zrealizovali?

Najprv to bola Výstava moderného skla, na ktorej sa predstavil už spomínaný Ilja Bílek, ako aj dve slovenské umelkyne Luba Bakičová a Kristína Kubalová. V minulom roku sme nášmu publiku priblížili diela slovenskej módnej návrhárky a výtvarníčky Ivety Lederer, ale konala sa aj výstava s názvom Neprebádané územia slovenských umelkýň Petry Žiačkovej a Tiny Minorovej a výstava rakúskeho maliara Helmuta Unterwehgera, známeho pod menom Eitsch Ju. Z uskutočnených projektov môžem spomenúť Švajčiarske bienále sklárskeho umenia v Romonte v roku 2015, ako aj výstavu súčasného sklárskeho umenia na veľtrhu Art & Antique vo viedenskom Hofburgu, tiež v roku 2015.

Stretávame sa na vernisáži mladého umelca Luku Braseho, pochádzajúceho zo Slovenska. Prečo ste sa rozhodli vystaviť práve jeho diela?

Luka Brase je slovenský vizuálny umelec, ktorého som stretol na vernisáži v Bellart Galérii ešte v minulom roku a krátko na to sme sa rozhodli začať s prípravami unikátnej výstavy na marec a apríl 2017. Luka je autorom výnimočných, ľudskú dušu povznášajúcich diel, ktoré už stihol vystaviť prakticky po celom svete a ktoré sa stretli s veľmi pozitívnym ohlasom tak u laickej verejnosti, ako aj u profesionálov v umení. Som presvedčený, že Lukova výstava 33.1, ktorá predstavuje prierez jeho aktuálnou tvorbou, návštevníkov zaujme a bude mať vo Viedni veľký ohlas aj úspech.

Myslíte si, že je ťažké presadzovať slovenské výtvarné umenie v takom kultúrnom meste, akým je Viedeň? Neobávate sa veľkej konkurencie?

Rozhodne nie je jednoduché presadzovať celkovo len jeden druh umenia, zvlášť výtvarné

umenie, v meste, kde ročne vystavujú mnohí výtvarní umelci. Konkurencia je primeraná skutočnosti, že vo Viedni je veľké množstvo galérií moderného umenia, a tieto sa odlišujú svojím zameraním, poslaním a okruhom ľudí, ktorí ich navštevujú, ako aj inštitúciami, ktoré tieto galérie podporujú. Popri našom úsilí si veľmi vážime spoluprácu so Slovenským inštitútom vo Viedni a za propagáciu výstavy ďakujeme aj Slovensko-rakúskemu kultúrnemu spolku.

Aké projekty pripravujete v blízkej budúcnosti?

Od mája 2017 pripravujeme Výstavu moderného sklárskeho umenia, opäť v spolupráci s Iljom Bílkom. Našou ambíciou je tiež zorganizovať vo Viedni prvé Rakúske bienále sklárskeho umenia v spolupráci s umelcami zo Slovenska, Čiech, Talianska, Švajčiarska, Anglicka a USA. Na ďalší rok sa budeme uchádzať o účasť na art fair Collect 2018 v Londýne. ■

Luka Brase

Luka Brase (*1983) študoval voľné výtvarné umenie na Akadémii umení v Banskej Bystrici. Má za sebou 17 samostatných výstav v Belgicku, Holandsku, Rakúsku, Nemecku, Írsku, Českej republike, Švajčiarsku, Nórsku, Maďarsku, Slovensku, Veľkej Británii. Zatiaľ posledná výstava sa konala v BBLA Gallery (The Bohemian Benevolent and Literary Association) v New Yorku. Okrem toho sa zúčastnil na 13 skupinových výstavách v Holandsku, Rakúsku, Francúzsku, Slovensku, medzi ktorými boli aj dôležité profilové výstavy v Künstlerhaus Wien, Affordable Art Fair Amsterdam, Accessible Art Fair v Bratislave a Cité Internationale Des Arts v Paríži. Jeho domovskou galériou je Oravská Galéria v Dolnom Kubine, odkiaľ pochádza.

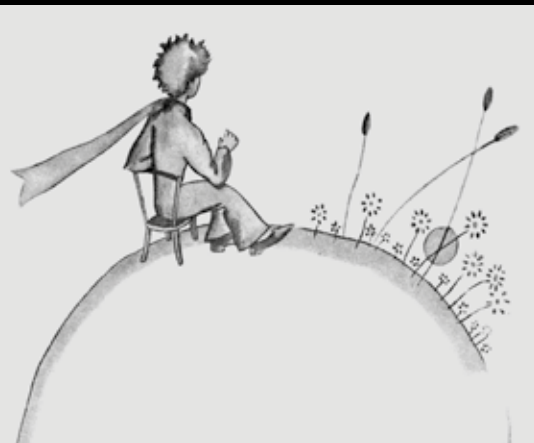
Diela Luku Braseho patria do súkromných zbierok v mnohých krajinách vo svete. Je tiež zakladateľom projektu Umenie na cestách. Spolupracoval aj s medzinárodnou uznávaným dizajnom nábytku značky Ligne Roset.

Venuje sa prevažne médiu kresby, fotografie, mix médiám a novým technológiám. Luka Brase žije a pracuje v celej Európe.

Foto: Ingrid Žalneva

Luka Brase (vľavo) s galeristom Michalom Bellom pri otvorení výstavy

Milé decká,

všimli ste si, že slniečko sa spoza hôr vykotúľa už omnoho skôr a usmieva sa na nás stále viac a viac? Dni sa predlžujú, príroda sa zobúdzza zo zimného spánku a jar nám hlási svoj nezadržateľný príchod. Jar je naozaj krásne ročné obdobie – lesy, záhrady a parky ožívajú ožiarenenými slnečnými lúčmi a svet sa akoby šibnutím prútika čarovne zazelenie.

Nádhera!

Jar prináša so sebou i jarné upratovanie, no a po ňom aj jarnú únavu. Ale ľudia sa na jar tešia už oddávna a jej príchod patrične oslavujú. Svedčia o tom aj staré slovanské mená JARoslav a JARoslava. Tak mi napadá, že ak vymením poradie písmen v slove JAR, nové slovičko RAJ znie rovnako prívetivo a pozitívne. JAR na zemi je teda akoby RAJ na zemi.

ZahRAJme sa spolu s týmito tromi písmenkami jednoduchú slovnú hru: povymýšľajme čo najviac slovičok, v ktorých je skrytá JAR alebo RAJ. Niekoľko takýchto slov ste pri čítaní textu určite neprehliadli.

A na povzbudenie vám pošepnem ešte RAJčinu, počmáRAJ, netáRAJ, JARMok a JARMilu.

Hurá do toho, vymýšľajte a vymýšľajte! Len tak na okRAJ – už som veľmi zvedavá, či nájdete ešte aspoň päť takýchto slovičok. Ako? Že vRAJ samozrejme?

No fajn, tak neváhajte a pošlite nám ich do redakcie. Odmeníme vás pestrými jarnými i rajskými darčekom.

Veľa zábavy pri hľadaní JARI, či RAJA vám želá

Vaša Ela

Milí čitatelia,

rok je za nami, sme zase o niečo zrelší a bohatší na pekné zážitky a skúsenosti. Mnohé pekné zážitky sa tento rok nahromadili aj zásluhou nášho Slovenského školského spolku SOVA. V novom roku aktívne fungujeme už od Troch kráľov a záujmových aktivít organizujeme toľko, že ani sama neviem, kde s rozprávaním začať.

Tak pekne po poriadku: Videli ste v novembri v spolku detské divadelné predstavenie Postrach Samko? Pevne verím, že áno. Pretože to bola hlavne pre mladých a neskúsených rodičov výborná škola života. Toto veľmi veselé a výchovné predstavenie pre deti v našťudovaní Nelky Dušovej a jej divadla NELINE je vlastne pokračovaním jej Mravoučných príbehov tetky Betky. Milí rodičia, ak ste mali predtým nejaké problémy s výchovou vášho cteného potomstva, po návšteve jedného z menovaných predstavení máte určite po starostiach! Lebo či už tetka Betka alebo teta Nelka, obidve dokážu robiť divadelno-výchovné zázraky. Nelka Dušová nás vo svojich nádherných príbehoch uniesla do rozprávkovej ríše už mnohokrát. Jej vynikajúce bábkárske a divadelné kúzla obdivujeme v spolku SOVA už viac ako desať rokov. A aby som nezabudla pripomenúť: koncom apríla nám prinesie vôňu jari a lúčnych kvetov v predstavení O LÚKE, MOTÝĽOVI A KVETINOVEJ VÍLE. Nenechajte si toto milé divadielko pre deti ujsť.

Mikuláš, Mikuláš, čo v tom batôžteku máš?

Nie je to až tak dávno, čo sme veľkým aplauzom odmenili hercov zvolenského divadla za ich vynikajúci výkon. Predstavenie Divadla Jozefa Gregora Tajovského je na záver roka tradične súčasťou našej mikulášskej besiedky. K tohtoročnému 120. jubileu narodenia spisovateľa Jozefa Čigera-Hronského prinieslo na javisko jeho známe dielko SMELÝ ZAJKO. Veselý a poučný príbeh o odvážnom zajačikovi spracovala pani režisérka Uršula Ferenčuková zábavne

Divadlo KASIA s programom Vianočný rozprávkový stromček

a vtipne, predstavenie sa deťom veľmi páčilo. Mikulášska oslava Školského spolku SOVA je už v živote najmenších z národnostnej skupiny neodmysliteľná. Iba hrstka miest zostala v divadelnej sále v škole Komenského voľná a Mikuláš sa po predstavení musel poriadne obracať, kým rozdelil deťom všetky balíčky. Nakoniec to ale výborne zvládol a všetko dobre dopadlo.

„Keď sa deti spýtajú: „Kto z vás si včera neumyl zuby?“, zdvihne sa veľa malých ručičiek. Zakaždým ma fascinuje a teší, keď vidím, ako dokážu tieto malé bytosti Mikulášovi dôverovať,“ spomína si na našu besiedku slovenský Mikuláš, herec Marek Rozkoš.

Na záver mikulášskeho večera, počas rozhovorov s rodičmi pri bohatom slovenskom adventnom bufete, mi neuniklo niekoľko kritických hlasov na margo divadelnej kultúry. Áno, je to ako v škole: stále sa máme čo učiť a stále máme čo vylepšovať. A pokúsime sa aj v tomto smere niečo napraviť, aby sme nasledovné adventné divadielko v kruhu veľkej rodiny SOVA prežili slávnostne a nerušene.

Nielen mikulášska, ale aj záverečná vianočná besiedka spolku SOVA patrila hlavne našim malým a najmenším. Na hodine slovenčiny v sobotu 17. decembra sme sa všetci stretli pri Vianočnom rozprávkovom stromčeku. Takto

Vianočná besiedka

Fotografie: Lúba Wimmer-Pastorková

sa volá detské divadelné predstavenie divadla KASIA z Bratislavy, ktoré nám spríjemnilo vianočnú atmosféru na poslednej spolkovej akcii v roku 2016. Z rozprávkovej hry sme sa dozvedeli príbeh vianočných kmotričiek Gertrúdy a Bernardety, ktoré pred Vianocami usilovne a zanieťane vybavujú vianočnú poštu z celého sveta. Svojím kúzelným predstavením priniesli vianočnú radosť a náladu, zobudili vianočného Ducha a ako to v rozprávkach býva, aj s pomocou našich nadšených malých divákov šťastne vyriešili každý problém.

V spolku vládla kúzelná sviatočná nálada. Náš úprimný obdiv patril aj malému muzikantovi, Jonáškoviu Ducaiovi, ktorý nám po predstavení zahral na husliach niekoľko vianočných piesní. Po tomto premiérovom husľovom koncerte sme si všetci spolu zaspievali slovenské vianočné koledy s klavírnym sprievodom Tomáška Ducaia. Naozaj krásny a vydarený záver roka! Srdečná vďaka všetkým, ktorí sa na tejto peknej akcii aktívne podieľali!

Hurá, plnou parou vpred do nového roka!

DLHO sme nezaháľali! Teda hlavne naše pani učiteľky Cilka Kersch a Linda Erbek, ktoré sa

hneď po Troch kráľoch pustili znova do práce. Hodiny slovenčiny, ktoré bývajú pravidelne v sobotu doobeda, lákajú do spolku stále viac slovenských rodín s ich malými drobcami. Naša spolková škôlka rastie a rastie. A to je fajn, pretože deti nám dorastajú a dopĺňajú miesta v skupine školákov, kde sa o vyučovanie slovenčiny starajú pani učiteľky Claudia Hovaniáková a Simona Kajtaz. Každú sobotu je v spolku cítiť radosť, pohodu a spokojnosť. Detský smiech, slovenský spev a džavot detí sú zárukou vydarenej a úspešnej hodiny slovenčiny. Je to naozaj výborné! Funguje to skutočne na jednotku!

Ak vám na stretnutia so slovenskými rodinami a deťmi nevyhovujú sobotňajšie termíny, nevadí. Ďalšia príležitosť pestovať slovenské kontakty sa naskytuje v rámci Slovenského babyclubu. Začiatkom roka prvé hodiny babyclubu úspešne odštartovala Zuzka Zvedelová. No a od marca sa babyclub bude konať opäť na Otto Bauergasse, vždy v stredu od štvrtéj do šiestej, dvakrát do mesiaca. Tešíme sa na bohatú účasť slovenských detičiek, bábätičiek, mamičiek i babičiek. Veríme, že vás pestrý a pobeďnejší program v babyclube: spoločné detské hry, tance, slovenské piesne a výroba malých darčiekov zaujmú a pritiahnú starú i novú spolkovú generáciu SOVA. A veľmi radi uvítame aj vašu vlastnú iniciatívu. Milé mamičky, máte seriózny záujem podieľať sa na záujmovej činnosti spolku SOVA? Každá pomocná ruka je vítaná a potešíme sa vašim novým nápadom, ideám a aktívnej účasti na dianí spolku!

Prvé divadelné predstavenie v novom roku sme vybrali úplne náhodou veľmi trefne. Hodiak sa k meninám slovenského Gašpara, pozvali sme do Viedne HUNCÚTa GAŠPARA spolu s Divadlom CONCORDIA z Banskej Štiavnice. Huncút Gašpar sa hneď na začiatku vyznamenal tým, že nám porozhadzoval v kancelárii všetky kufre a knihy. Napokon ho herec Peter Kamenský priviedol k rozumu a spolu nám porozprávali tradičný gašparkovský príbeh o kráľoch, princoch a princeznách.

Fašiangy sú pre školákov, samozrejme okrem prázdnin a Vianoc, najobľúbenejším obdobím roka.

Takže keď sa naše deti v sobotu na hodine slovenčiny dozvedeli, že sa bude sviatočne fašiangovo vyzdobovať sála, hneď sa do toho

Malí školáci s učiteľkou Cilkou

s vervou pustili. Výdatne im pritom pomáhali aj pani učiteľky a mnohé aktívne mamičky. Sála v spolku SOVA sa tak čoskoro premenila na pestrofarebnú lúku, plnú balónov, lampiónov

Z veselej fašiangovej zábavy

a farebných papierových hadov. Takto slávnostne sme potom v nedeľu poobede spoločne privítali Šaša Maroša a jeho pomocníčku Elišku. V spolku sa to len tak hemžilo pirátmi, drakmi, rytiermi, vilami, strigami a čarodějnicami, medvedíkmi aj tigami. Veselé pesničky, tance, hry a súťaže, zábava a bláznivé šantenie nemali konca-kraja. Veselá mladá chasa sa výborne zabávala až do neskorého večera a nikomu sa nechcelo ísť domov.

V apríli vás čakajú v spolku SOVA dve milé slovenské divadielka. Mnohé deti sa už nevedia dočkať veľkonočných prázdnin, pretože v tom čase pociestujú na Slovensko do jarného tábora SOVA. Na zozname prihlásených je už takmer 20 detí a tie sa majú naozaj na čo tešiť. V areáli školy v prírode je krásny park, telocvičňa, deti čaká návšteva slovenskej základnej školy v Moravskom Sv. Jáne a ešte vám vyklebetím, že cestu na Záhorie budú merať aj ELA a HOP, ktorí deťom pripravujú krásne divadelné prekvapenie. Ale o tom všetkom sa dočítate až v nasledujúcom vydaní časopisu Pohľady a príležitostne aj na www.slovaci.at.

Zostaňte nám naklonení, určite sa to vyplatí. Za celý tím SOVA vám všetkým želim pekné veľkonočné sviatky a teším sa na stretnutie s vami na najbližšej našej akcii. ■

Elena Mandik

So Šašom Marošom sa každý chcel odfoťiť

Jana Gregor-Rogler

SCHLOSS HOF

8. apríl 1766: Baroková kaplnka zámku Schloss Hof bohato zdobená zlatou štukou vonia bielymi kvetmi a exotickými rastlinami. Cisárovná Mária Terézia aj svadobní hostia sú oblečení v slávnostných čiernych šatách, dekolty dám zvýrazňujú tmavé ónyxové šperky. Princ Albert Sasko-Tešínsky stojí hrdo v uniforme pred oltárom. Všetky oči sú upriamené na jedínú postavu vo svetlej róbe – nevestu arcivojvodkyňu Máriu Kristínu Habsburskú. Mihotavé plamienky sviečok na lustrach dávajú zdanlivo do pohybu anjelov a oblaky na freskách talianskych majstrov, perličky na mušelinových svadobných šatách sivej holubičej farby sa trblietajú. Ale najviac žiari nevestina tvár, lebo jej sen sa stal skutočnosťou. Práve svojím áno spečatila jedno z najšťastnejších manželstiev Habsburgovcov.

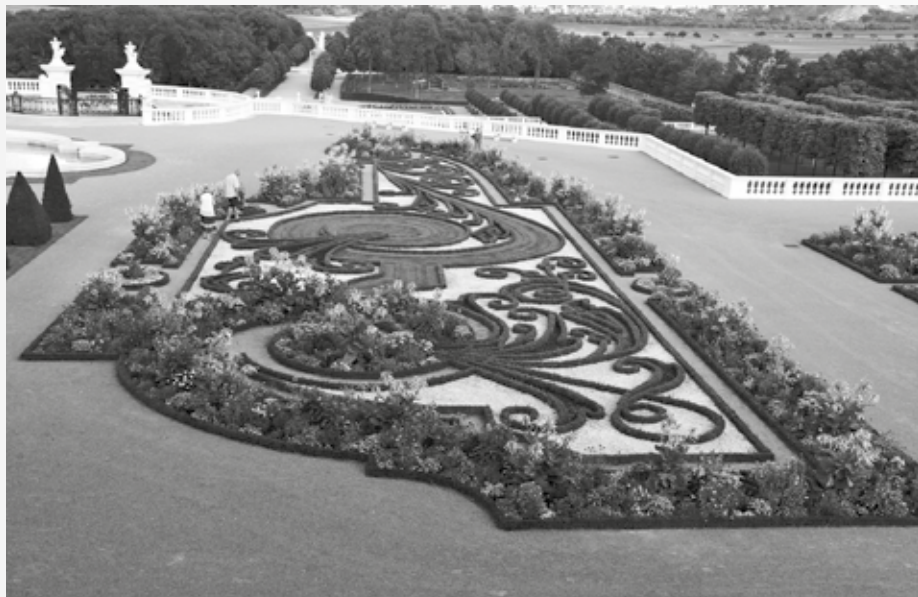
Slávnosti s imperiálnym leskom

Zámok Schloss Hof

Prominentná svadba

V cisárskych rodinách Habsburgovcov bolo nepísaným pravidlom plánovať svadby svojich detí tak, aby viedli k zabezpečeniu mieru medzi jednotlivými korunnými krajinami a rozšíreniu územia monarchie. Mottom bola veta: „Bella gerant alii, tu felix Austria nube!“ (Vojny nech vedú iní, ty šťastné Rakúsko – sobáš sa!). Stalo sa zvykom, že si cisárske aj kráľovské dcéry brali za manželov vlastných bratrancov a arcikniežatá požiadali o ruku svojej sesternice. Aj cisárovná Mária Terézia (v skutočnosti za cisárovnú korunovaná nebola, cisár bol len jej manžel, ale každý jej tak hovoril), ktorej 300. výročie narodenia si tento rok pripomíname, sa vydala za ženicha, ktorého jej určili, bratranca druhého stupňa Františka Štefana Lotrinského. Napriek tomu si spomínala na deň svojej svadby ako ten najšťastnejší a celý život Františka Štefana zbožňovala. Mali dokonca spoločného prastarého otca Ferdinanda III., ale prastarú matku nie, lebo Ferdinand bol viackrát ženatý. Mária Terézia v tejto dávno zavedenej svadobnej politike pokračovala zväzovým výberom životných partnerov pre svoje deti. Porodila ich šesťnásť, z toho, žiaľ, šesť pochovala, len desať sa dožilo dospelého veku. Na city sa vtedy nekládol taký dôraz ako na záujmy monarchie a povinnosť reprezentovať. Iba jeden z potomkov mal výnimku. Mária Kristína. Prečo? Nuž, narodila sa práve

Motívom skupín záhradných schôch sú postavy gréckej mytológie

Rezidencia novomanželov na Bratislavskom hrade

Cisárovná Mária Terézia aj v tomto pre ňu smutnom čase pripravovala svadbu pre svoju najmilšiu dcéru. Alberta poverila funkciou miestodržiteľa Uhorska a hrad v Prešporke dala zrekonštruovať, pristavať rokokový palác (dnes známy ako Terezianum), dokonca zaviedla kráľovskú gardu a nesmela chýbať ani francúzska záhrada. Tým vytvorila pre neho aj pre svoju dcéru dôstojnú rezidenciu na bývanie v Prešporke – vtedajšom hlavnom meste Uhorska. Vnútorne vybavenie súkromných priestorov si Albert navrhol v modernom klasicistickom štýle, ale súkromné miestnosti jeho vyvolenej Márie Kristíny bohato zdobil nábytok viedenského rokoka. Izby cisárovnej boli potiahnuté sivými hodvábnymi tapetami, ako sa na smútiacu vdovu patrí. Samotná Mária Terézia sa v Prešporke cítila už od svojej korunovácie v roku 1741 ako doma, o čom svedčia jej časté návštevy, niekedy to bol až niekoľkomesačný pobyt. Obyvatelia Bratislavy sú Márii Terézii dodnes vďační aj za ďalšiu výstavbu a oživenie mesta.

V januári 1766 stáli Prešporčania v uliciach a volali na slávu, keď saský princ Albert nastúpil do úradu. A v apríli toho istého roka bola svadba. Konala sa podľa plánu cisárovnej – v tichosti, teda mimo viedenskej rezidencie a s úctou na stále trvajúci smútok za stratou cisára Františka Štefana Lotrinského (aspoň pokiaľ išlo o spomenuté tmavé oblečenie) – na zámku Schloss Hof. No napriek tomu cisárovná povolila radostnú oslavu, a tak sa svadobčania mohli doslova tri dni a tri noci na zámku vytancovať, vyhrať v tombole, muzicírovať, ani ohňostroj nechýbal. Hostiny pokračovali aj po príchode do neďalekého Prešporku. Veď ako sa vyjadril Július Satinský: „Mária Terézia dala novomanželom svadobný dar – Bratislavský hrad.“ A žili tam šťastne, až kým ich syn Márie Terézie cisár Jozef II. neposlal do Nizozemska.

V súčasnosti sa opäť konajú svadby v romantickej kaplnke zámku Schloss Hof, záujem narastá aj medzi Slovákami. Reklamný slogan tvrdí, že každý manželský zväzok uzatvorený na tomto barokovom zámku stojí pod šťastnou hviezdou habsburskej arcivojvodkyne Márie Kristíny. Mramorová tabuľa, ktorú dala na stenu v zámočkej kaplnke pripevniť Mária Terézia, dodnes túto mimoriadnu svadbu pripomína.

Princ Eugen Savojský – stavitel' zámku Schloss Hof

Ešte väčšie slávnosti ako Mária Terézia usporadúval na zámku Schloss Hof jeho pôvodný majiteľ princ Eugen Savojský. O tomto hrdinovi a víťazovi bitiek hlavne proti Turkom sme už v Pohľadoch písali v článku o Belvederi. To bola jeho letná rezidencia, zimnú mal v centre Viedne na ulici Himmelfortgasse. Tento francúzsky utečenec

Fotografie: Jana Gregor-Rogler

v deň 25. narodenín Márie Terézie 13. mája 1742. Tento živý darček k narodeninám mala Mária Terézia pravdepodobne vždy pred očami, keď si svoju Mimi, ako svoju dcérku Máriu Kristínu oslovovala, natoľko obľúbila, že jej splnila takmer každé želanie. Tak sa Mária Kristína mohla ako jediná z detí vydať za toho, koho si naozaj za manžela vyhľadala – za saského princa Alberta (Sasko-tešínsky sa volal po tom, čo Mária Kristína dostala do vena vojvodstvo Tešín). Spoznala ho v januári roku 1760 ako hosťa na jednom z dvorských koncertov doma v Hofburgu. Krásna, mladá a nadaná účinkujúca Mária Kristína ho očarila a hneď zaujala miesto v jeho srdci, ako si zapísal do svojich memoárov. Napriek svojim citom si Albert netrúfal veriť v spoločnú budúcnosť, myslel si, že jeho postavenie a majetok je nedostačujúci na to, aby si vzal cisársku dcéru. Okrem toho mal cisár František Štefan pre Máriu Kristínu vyhladeného svojho synovca vojvodu Benedetta Maurizia von Chablais. Svadby svojej dcéry sa však nedožil, zomrel krátko po svadbe syna Leopolda (neskoršieho cisára Leopolda II.) v auguste 1765 v Innsbrucku.

Fontána pred vstupom do zámku Schloss Hof

Stromové aleje terasovitých záhrad

malého vzrastu dosiahol slávu a bohatstvo po tom, ako od svojich 20 rokov postupne zmenil taktiku boja habsburských vojakov z tradičného pomalého menuetového tempa na spontánne zásahy ako majster ťahov na šachovnici. Nepriateľ ich neočakával, čo viedlo k víťazstvám. Vedel predvídať, zbieral obrazy a iné umelecké predmety, knihy, mal ich okolo 15 000 a všetky prečítal, alebo aspoň prelistoval, a to v origináli, hoci boli písané v rôznych jazykoch. Spisovateľ a jeho priateľ z rodného Francúzska Jean Jacques Rousseau ho nazval filozofom vo vojenskom kabáte. V televíznom dokumente ORF bol označený za Billa Gatesa obdobia baroka.

Generálovi generálov všetkých habsburských armád, 60-ročnému princovi Eugenovi Savojskému ku šťastiu ešte chýbalo reprezentačné sídlo uprostred lesov, kam by mohol po poľovačke pozývať rakúskych, českých a moravských šľachticov alebo svojich priateľov. Otec Márie Terézie Karol VI. – tretí cisár, ktorému Eugen slúžil, mu daroval panstvo Obersiebenbrunn v dolnorakúskom Marchfelde. Princ Eugen si dokúpil susedné pozemky a získal tým 50-hektárový pozemok vrátane kaštieľa zo 17. storočia, ktorý pripomínal pevnosť, blízko rieky Moravy, pár kilometrov od Devínskej Novej Vsi. Poveril obľúbeného architekta Johanna Lukasa Hildebranta, ktorý pre neho navrhol aj viedenské paláce, aby vytvoril na tomto mieste „tusculum rurale“ – vidiecke sídlo, ako sa vyjadril. Výsledok plánov ale nebol vôbec skromný.

Luxusné vybavenie zámku Schloss Hof

Hildebrandt sa inšpiroval sídlom francúzskych kráľov vo Versailles. Vytvoril doslova barokové umelecké dielo pozostávajúce zo zámku, terasovitých záhrad, oranžérie, bazéna a priestranného statku a menážerie so vzácnymi druhmi zvierat. Ani na zariadení zámku sa nešetilo. Miestnosti zdobili obrazy svetoznámych majstrov. Nechýbal na objednávku namaľovaný cyklus víťazných bitiek princa Eugena ani portréty. Eugen si vážil umenie maliara Jána Kupeckého, rodáka z Pezinka, ktorému sa dal tiež niekoľkokrát portretovať.

Majer je tiež súčasťou zámockého areálu

Látkové tapety a poťahy na nábytok dovezli z Neapolu, ručne maľovaný hodváb a damask z Číny a Indie, striebro, sklo a porcelán nakúpili v renomovaných európskych manufaktúrach. Originálny sklený

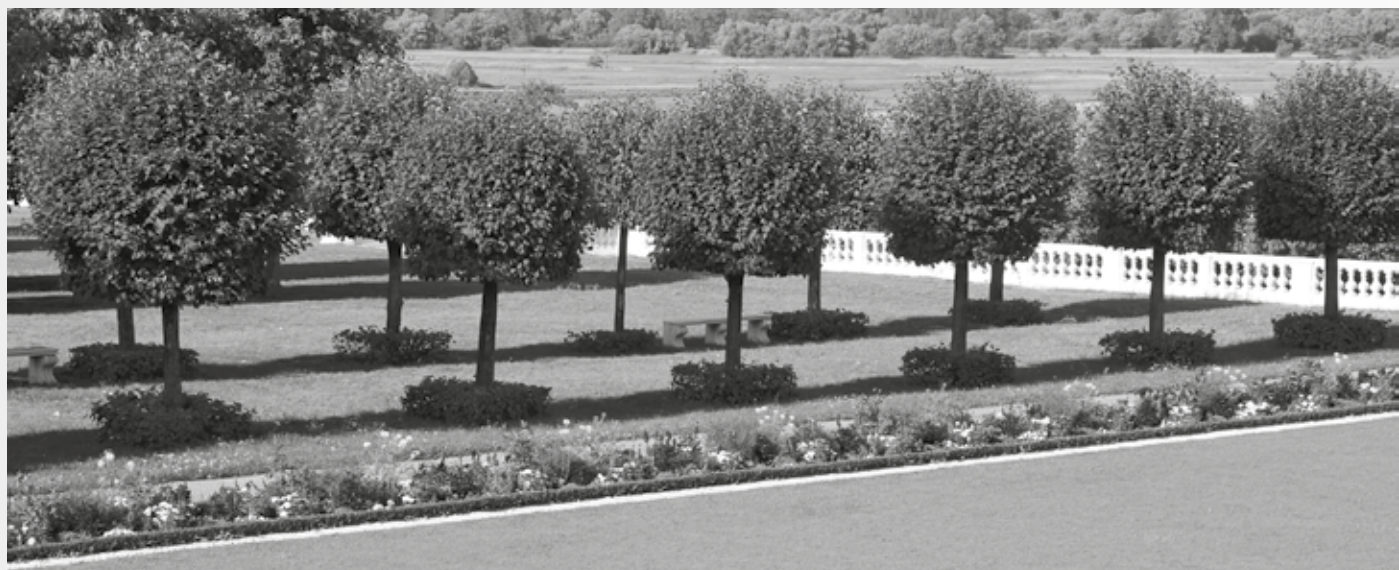
Pred vstupom do komplexu zámok Schloss Hof

pohár princa Eugena Savojského sa zachoval len jeden. Bol veľmi vzácny, totiž v tej dobe nemal každý hosť svoj pohár na stole, ale butler nalial víno do jedného pohára, hosť ho musel vlastne na ex vypiť a v tom istom pohári sa servirovalo ďalšiemu hostovi. Domáci pán zaviedol aj ďalšiu novinku z francúzskej etikety – stolujúcej spoločnosti dal k dispozícii príbory. Na viedenskom dvore si ešte v tom období každý hosť priniesol so sebou vlastný príbor. Jedlá sa pripravovali v jedenástich kuchynských miestnostiach a na pečenie tort, piškót, cukroviniek alebo prípravu mís s exotickým ovocím a zmrzliny slúžili ďalšie štyri miestnosti. K dezertom sa podávali luxusné módné nápoje – káva a horúca čokoláda.

Živé koberce na terasách záhrad

Väčší odvod ako zámok a jeho luxusné vybavenie vzbudili terasovité záhrady s pestrou kvetinovou výzdobou. Hildebrandt sa spoločne s viedenským záhradným architektom Antonom Zinnerom orientoval typom terasovitých záhrad, ktoré boli vzorom už od čias renesancie. Zinnerov rukopis nesú napríklad aj parky Esterházyovcov v Eisenstade. Už ako mladý bol poverený úlohou presadiť koncept Hildebrandta a slávneho francúzskeho záhradného architekta Dominiqua Girarda v paláci Belvedere.

V areáli zámku Schloss Hof boli nevyhnutné obrovské zásahy do okolitej prírody, aby sa dosiahol želaný efekt stupňovitých terás. Približne 600 robotníkov pracovalo na tom celé mesiace, kým sa mohli zasadiť prvé stromy a rastliny. Obzvlášť umelecky aranžovali majstri záhradníci takzvané „Broderiebeete“ – kvetinové koberce. Predlohou im boli nakreslené vzory. Najskôr načrtli na zemi línie a potom vytvárali ornamente

Fotografie: Jana Gregor-Rogler

v hriadkach. Nielen súlad farieb a harmónia foriem, ale aj materiál medzi hriadkami mali dôležitú úlohu. Podľa druhov kvetov a kríkov použili na to hodiace sa mušle, biele aj pestré kameňky alebo malinké úlomky červených tehál a hnedého uhlia. Oblíbené a zároveň vzácne boli tulipány, hovorilo sa im vtedy turbanové kvetiny. Počet a rôznorodosť tulipánov bola meradlom pri ocenení záhrad a bohatstva ich majiteľa. Pri pohľade z okna zámku museli mať princovi návštevníci naozaj pocit, že na terasách sú prestreté obrovské farebné vzorované koberce.

Na troch nižších terasách boli „Boskettquartiere“ – malé lesíky s diskretnými zátišiami, romantickými alejami lemovanými listnatými stromami, čarovnými pavilónmi a bludiskami. Ponechali tu aj väčší priestor, ktorý sa dal využiť napríklad na zatancovanie si menuetu na čerstvom vzduchu pod holým nebom. Dámske návštevy v širokých barokových sukniach s krinolinami sa tu mohli aspoň ľahšie pohybovať.

Oslava princa Eugena vytesaná do kameňa

Meno ani pôvod nadaného umelca, ktorý vybavil záhrady Schloss Hofu sochami, nepoznáme. Jednotlivé skupiny sôch vysoké až do dva a pol metra stelesňovali štyri vtedy známe svetadiely, štyri ročné obdobia, statočného hrdinu Herkula a boha Apollóna ako ochrancu umenia a vedy. Ďalšie sochy strážili v podobe sfíng a levov brány do zámku a záhrad. Dve alegórie osobitne oslavujú princa Eugena Savojského ako slávneho vojenského víťaza a zároveň podporovateľa a milovníka umenia. Samotný Eugen sa videl podľa svojich vlastností v zjednotení postáv boha Marsa, Apollóna a Herkula.

Princov zmysel pre umenie a potreba reprezentácie sa odrzkadlili aj v zámockých fontánach. Zabezpečiť do nich prívod vody bol mimoriadny technický výkon. Niekoľko kilometrov od zámku vyhlbili tri umelé jazerá a nazbierali do nich vodu zo šiestich prameňov. Do rezervoáru prepumpovali 13 miliónov litrov vody, ktorá podzemnými drevenými potrubiami tiekla na zámok Schloss Hof.

Viedenčania nazývali princa Eugena Savojského tajný cisár, tým mysleli na jeho politickú moc. Cisársky bol ale v skutočnosti jeho majetok. Zarábala päťstotisíc guldenov ročne. Na porovnanie, vysoký úradník dostal za rok 500 guldenov a kuchár iba štyridsať. Za mimoriadne úspechy v bitkách mu boli vyplatené ďalšie honoráre. Ak sa mu nevideli dostatočne vysoké, smelo si požiadal o doplatok, čo sa mu aj v všetkých troch cisároch, ktorým slúžil, podarilo. Princ Eugen Savojský všetko investoval do svojich rezidencií, exotických zvierat, zbierok a pompéznych osláv.

Na jeseň v roku 1735 sa princ Eugen Savojský vrátil z posledného pobytu na zámku Schloss Hof do zimného paláca vo Viedni, kde asi o pol roka na to zomrel. Zanechal dedičstvo celkovej hodnoty päť miliónov guldenov. Jeho jediná dedička neter Anna Viktória začala rýchlo predávať hodnotné predmety na všetky strany sveta, aby mohla obdarovať svojho o 18 rokov mladšieho vyvoleného princa Jozefa Fridricha Sasko-Hildburgauského, ktorého si aj vzala. Manželstvo skončilo po šiestich rokoch

vo všetkých kruhoch očakávaným fiaskom. Viktória však bola jediná, ktorá s rozpadom manželstva nepočítala. Schloss Hof venovala ženichovi v svadobný deň, preto zostal v jeho vlastníctve. Časom mu udržiavanie majetkov prerástlo cez hlavu, a tak sa rozhodol Schloss Hof predať.

Najväčšia baroková slávnosť na zámku Schloss Hof

Šesťdesiat tisíc guldenov investoval princ Jozef Fridrich do veľkolepej oslavy v roku 1754. Pozval cisársky pár Máriu Teréziu a Františka Štefana Lotrinského. Angažoval najlepších spevákov Viedenskej opery a 200 roľníkov s rodinami, ktorí sa najskôr ukrytí za stromami a kríkmi postupne objavovali a na prekvapenie divákov hlasným spevom pripájali k opernému zboru. Roľníci účinkovali aj prezlečení za rytierov a gondolierov pri baletе na vodnej ploche blízkych jazier. Herecké skupiny predviedli aj antickú bitku, scény dekorovali dokonca maskované zvieratá. Záverečný ohňostroj rozžiariť mená cisárskeho páru na oblohe. Princovi sa touto najväčšou barokovou oslavou, aká sa na zámku Schloss Hof konala, podarilo Máriu Teréziu tak nadchnúť, že celý areál kúpila a dala ho ako darček svojmu milovanému manželovi.

Cisárska rodina s potešením využívala zámok na spoločenské udalosti aj ako súkromné letné pobyty. Spomínaná svadba dcéry Márie Kristíny bola však poslednou slávnosťou s imperiálnym leskom.

Ďalšie generácie Habsburgovcov sa o Schloss Hof nezaújímali a nechali ho napospas času a prírode. Koncom 19. storočia prenechal František Jozef I. sídlo armáde, našťastie predtým naložil zariadenie na 200 vozov a dal odviezť do viedenského skladu nábytku Hofmobiliendepot. Aj po páde monarchie slúžil Schloss Hof vojakom, len uniformy sa menili... kým ho v roku 1955 celkom zatvorili.

Až v roku 2002 sa začal zámok Schloss Hof prebúdzat' zo spánku. Renováciou zámku a záhrad, hľadaním a nákupom pôvodného vybavenia, oživením majera zvieratami a dielňami, kde sa predvádzajú remeslá 18. storočia, sa postupne stáva znova miestom podobných slávností, aké pripomínajú časy Márie Terézie.

Flora, Alegória ročného obdobia jar

Vivat Maria Theresia

Mária Terézia je aj témou tohtoročnej mimoriadnej výstavy v „beletage“ na zámku Schloss Hof. Pod názvom „Vivat Maria Theresia“ zámok ponúka kombináciu prehliadky tejto výstavy s prípitkom jubilantke pohárom sektu v zámockej záhrade, vysvetlením radostí a strastí jej vlády a ochutnávkou čokoládovej polievky pripravenej podľa tajného barokového receptu. Mimoriadna výstava trvá do jesene a nesie názov „Spojenci a nepriatelia“.

Spojením dvoch brehov Moravy „mostom slobody“ sa zámok celkom priblížil aj tým návštevníkom zo Slovenska, ktorí dávajú prednosť jazde na bicykli alebo prechádzke po vlastných. A Slováci žijúci v Rakúsku si môžu priblížiť jeho históriu aj na autobusovom výlete na zámok Schloss Hof a do okolia, ktorý je v júni v programe Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku. ■

Použitá zdroje:

Das kaiserliche Festschloss Hof 194
Štefan Holčík 15.5.2010 Bratislavské noviny
ORF III. Dokument Prinz Eugen von Savoyen

Schloss Hof (ehemals Schloßhof) ist das größte von sechs Marchfeldschlössern. Es liegt östlich von Wien in Niederösterreich, unweit der Grenze zur Slowakei nahe der March. Lange Zeit diente das barocke Jagdschloss Prinz Eugen von Savoyen als Sommerresidenz, danach geriet es zunehmend in Vergessenheit. Schon unter Franz Joseph I. und während der beiden Weltkriege fungierte das Schloss als Militärstätte. Heute erinnern viele original erhaltene Einrichtungsgegenstände an Prunk und Pracht der barocken Zeit. Im großen Barockgarten von Schloss Hof befinden sich zahlreiche Treppen, Brunnen sowie Statuen aus Kaiserstein.

(Vgl. Wikipedia)

POZVÁNKA

31. MÁJA 2017

MILIONÁRI ČASU

VOLKSKUNDEMUSEUM
WIEN

Vo svojom
audiovizuálnom
výstavnom
projekte
Milionári času
prinášajú Anja
Schäfer
a Elisabeth Putz
všestranný obraz
Rómov, ktorí žijú
v Košiciach
(Luník IX)
v jednom
z najväčších
rómskych get
v Európe.

Fotografia Anja Schäfer z pripravovanej výstavy

Atmosférické, fotografické a zvukové portréty ukazujú individualitu ľudí a oživujú mikrokozmos, ktorý poukazuje na nadradené spoločensko-politické štruktúry. Inštalácia pozostávajúca z fotografií a mobilných audiostanic vytvára priestor, v ktorom publikum objavuje tento svet prostredníctvom sluchu, zraku a vzájomných asociácií.

Často sa hovorí, že Rómovia vypadli z času, že čas pre nich nič neznamená alebo že majú všetok čas na svete.

František, jeden z portretovaných ľudí, pozná toto kliše a vedome na ňom stavia. Autorkám povie, že môžu prísť kedykoľvek, pretože on je „milionár času“. Kto sú Rómovia? Lud? Národ bez územia – ale

s vlajkou a hymnou? Výstava predstavuje pokus nahliadnuť za múry kliše, ktoré sa budovali dlho a z rôznych strán.

Výstava sa predstavila už v Berlíne, Košiciach a v Bratislave. Vo Viedni si ju budete môcť pozrieť od **31. mája do 17. septembra 2017**.

Ako sprievodný program k výstave budú kulinárske prezentácie (spoločná príprava rómskych špecialít), kurzy rómčiny a pod.

Viac informácií: www.volkskundemuseum.at

Katharina Richter-Kovarik

POZVÁNKA

12. JÚNA 2017

Odhalenie busty legendárnej slovenskej opernej grande dame **Lucie Popp** vo Viedenskej štátnej opere za prítomnosti významných osobností politického, spoločenského a kultúrneho života Slovenskej aj Rakúskej republiky.

Lucia Popp bola prvou slovenskou opernou speváčkou, ktorá si podmanila divákov nielen Viedenskej štátnej opery, ale aj milánskej La Scally a Metropolitnej opery

Lucia Popp

v New Yorku. Navždy ostane významnou súčasťou svetových operných dejín, ktoré počas svojej kariéry až do predčasnej smrti v roku 1993 svojimi postavami, stvárnenými na prvých svetových scénach, sama písala. Jej kariéra nadanej a všestrannej speváčky nemá v sopránovom odbore obdobu.

Autorom umeleckého diela – busty – je slovenský akademický sochár Juraj Čutek, ktorého diela sú vystavované v prestížnych galériách celého sveta. Lucia Popp debutovala v úlohe Kráľovnej noci v inscenácii Čarovnej flauty v Metropolitnej opere v New Yorku, ktorej scénu a kostýmy navrhol geniálny maliar Marc Chagall. A práve táto postava v umelecky dokonalej Chagalovej maske sa stala predlohou pre vytvorenie jej busty Jurajom Čutekom.

Slovenský inštitút

Dovoľte, aby som sa predstavila:

Dipl. Ing. Kvetoslava Kalábová,
realitná poradkyňa
pri RE/MAX Prime

Tel: 0043 699 14291075
Email: kk@remaxprime.at
Web: www.remaxprime.at

Byť realitnou maklérkou znamená pre mňa:

- manažovať veľa výnimočných projektov
- stretnúť veľa výnimočných ľudí
- zažiť veľa výnimočných momentov radosti

A prečo RE/MAX ?

Ak hľadáte podporu makléra, očakávate prostriedky a servis, ale rovnako aj úprimné a odborné poradenstvo. Hľadáte partnera, ktorý Vašu záležitosť vyrieši na Vašu plnú spokojnosť.

RE/MAX je medzinárodne fungujúca sieť takmer 90 tis. realitných maklérov a poskytuje služby na 5 kontinentoch.

Meno RE/MAX je pojem známy na celom svete, pojem najvyššej kvality tak v servise, ako aj poradenstve.

A pri všetkej skromnosti: RE/MAX je najuznávanejšou realitnou spoločnosťou na svete a s veľkým odstupom aj najúspešnejšou

- **výnimoční makléri**
- **výnimočné úspechy**

OBRÁŤTE SA NAJSKÔR NA NÁS

Chcete predat Vašu nehnuteľnosť a máte pocit, že sa nič nedeje? Už ste mali viacerých záujemcov, ale potom ste o nich už nepočuli?

Mali ste už ponuky na kúpu, ale zrazu nefungovalo financovanie?

Máte pocit, že treba pre predaj urobiť niečo viac?

Potom je načas zoznámiť sa so stratégiou predaja spoločnosti RE/MAX, ktorá predáva nehnuteľnosti v priemere za 59 dní, za 97,8 % ponukovej ceny.

Naše služby pre kupujúceho:

Vypracujeme spolu s Vami a pre Vás čo najprecíznejší profil, od polohy, veľkosti až po financovanie Vašej budúcej nehnuteľnosti a zašleme Vám zodpovedajúce ponuky.

Váš maklér je Vám ako poradca aj naďalej k dispozícii a sprevádza Vás až do momentu, keď sa do Vašej nehnuteľnosti nasťahujete.

Naše služby pre predávajúceho:

RE/MAX maklér vypracuje analýzu trhu a podľa nej určí najvyššiu možnú predajnú cenu, akú je možné momentálne na trhu dosiahnuť. Správne určená cena je ten najdôležitejší krok pri predaji Vašej nehnuteľnosti; predstaví Vám plánovanú stratégiu predaja; Váš RE/MAX partner Vám rád vysvetlí, prečo a ako RE/MAX predáva inak ako iní a prečo sme vďaka tomu efektívnejší a úspešnejší.

Toto urobíme pre Vás, ak chcete:

Pre profesionálny predaj je nevyhnutný vysokokvalitatívny reklamný materiál a bezchybne pripravené podklady:

- **Expose** – profesionálne fotografie v spojení s digitálnym pôdorysom prezentujú Vašu nehnuteľnosť v tom najlepšom svetle.
- **Prezentácia vo výklade** - Vašu nehnuteľnosť prezentujeme vo výklade našej kancelárie vo formáte A4 a A3
- **Open House** - pozvánky na deň otvorených dverí, ktorý je prezentáciou Vašej nehnuteľnosti čo najširšiemu publiku a slúži na prehliadku nehnuteľnosti
- **Flyer** – leták A5 – náš predajný leták informuje bezprostredné okolie o ponuke nehnuteľnosti
- **Online portál a inzeráty v novinách** - Vašu nehnuteľnosť prezentujeme online aj offline v rôznych tlačových médiách a platformách
- **Sociálne médiá a zdieľanie** – Vašu nehnuteľnosť prezentujeme našim fanúšikom, foloverom, priateľom a ostatným kontaktom
- **RE/MAX sieť** – Vašu nehnuteľnosť ponúkame prostredníctvom všetkých pobočiek RE/MAX-u a v spolupráci s nimi tak vo Viedni, ako aj mimo nej našim kolegom, ktorí ju ponúknu svojim evidovaným klientom
- **You Tube** – okrem toho prezentujeme Vašu nehnuteľnosť aj prostredníctvom videa, pre všetkých záujemcov, ktorí radi dostávajú informácie na striebornom podnose.

Čo dodať na záver:

Nečakajte a obráťte sa na nás, nech aj pre Vás platí:

„ A place to live became a place to love.“

RE/MAX

ALEXANDRIA **** Spa & Wellness hotel KÚPELE LUHAČOVICE

- len 20 km od slovenských hraníc
- luxusné wellness centrum v štýle starorímskych kúpeľov s bazénom a saunovým svetom
- kúpele v prírodnej minerálnej vode
- vyhlásená Francúzska reštaurácia a nočný klub

NÁŠ TIP VÍKENDOVÉ POBYTY V ALEXANDRII****

Doprajte si oddych a načerpajte novú energiu s neobmedzeným využitím saunového sveta a bazéna...

www.HotelAlexandria.cz | www.LazneLuhacovice.cz

MILÍ ČLENOVIA A PRIATELIA RAKÚSKO-SLOVENSKEHO KULTÚRNEHO SPOLKU!

Ďakujeme za vašu priazeň a dovoľujeme si vám pripomenúť, že aj vďaka vašej podpore môže časopis vychádzať.

Či už formou členského alebo dobrovoľného príspevku podporte naše aktivity, aby ste aj v budúcnosti našli časopis Pohľady vo svojej schránke.

ĎAKUJEME!

Riadny člen: ..... € 25,-

Študent: ..... € 7,-

Názov konta: Österr.-Slowakischer Kulturverein
IBAN: AT566000000092040212
BIC: BAWAATWW
Bawag P.S.K.

www.slovaci.at

Zmena programu vyhradená!
Programmänderungen vorbehalten!

IMPRESSUM

Pohľady, redakcia:
adresa, telefón a fax ako pri vydavateľovi.
Vydavateľ: Rakúsko-slovenský kultúrny spolok - Österreichisch-Slowakischer Kulturverein
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien,
Tel.: 00431/596 13 15, Fax: 00431/595 57 99
Šéfredaktorka: Ingrid Žalneva
Redakčná rada: Ingrid Konrad, Ingrid Fux,
Vlado Mlynár, Jozef Macura, Martina Víglašská
Jana Gregor-Rogler
Lektorka: Marta Bábiková
Grafická úprava: Gabriel Štrba
Články podpísané menom alebo skratkou autora nemusia vyjadrovať mienku redakcie.
Redakcia si vyhradzuje právo príspevky krátiť a upravovať.
Tlač: Tlačiareň Dóša, s.r.o. Bratislava

Tento časopis vychádza vďaka finančnej podpore Úradu rakúskeho spolkového kancelára.
Die Herausgabe dieser Zeitschrift wird aus Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes der Österreichischen Republik gefördert.

FabricFace

Handmade | Unique | Design

*DESIGN*welt
voller **UNIKATE**

FABRICFACE Atelier, Hauptplatz 8, 2432 Schwadorf | Öffnungszeiten: Do.–Fr. von 15 – 19 Uhr
www.fabricface.com | www.facebook.com/fabricface

REDAKČNÁ UZÁVIERKA ČÍSLA 2/2017 JE 15. JÚNA 2017

Sekretariát RSKS

Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
Úradné hodiny:
pondelok a utorok: 09.00 – 11.00
štvrtok: 18.00 – 19.30
T 0043(0)1/596 13 15
rsks@slovaci.at, sova@slovaci.at
www.slovaci.at

Rímskokatolícke bohoslužby v slovenskom jazyku

Každú nedeľu a vo sviatok o 18.00 hod.
Pfarre an der Muttergotteskirche,
Jacquingasse 53, 1030 Wien

Bei Nichtzustellung bitte zurück an ÖSKV,
A-1060 Wien, Otto Bauer Gasse 23/11.

**Österreichische Post AG,
Info. Mail Entgelt barbezahlt**

INZERCIA/ ANZEIGEN

pre členov a dobrovoľných prispievateľov zdarma/ für die Vereinsmitglieder und Förderer kostenlos. Ceny/ Preise:
do 50 slov bez obrázku/ bis 50 Wörter ohne Bild € 5,-
do 50 slov s obrázkom/ bis 50 Wörter mit Bild € 7,-
S obrázkom alebo bez obrázku/ mit oder ohne Bild
• 1/8 A4 € 10,-
• 1/4 A4 strany € 15,-
• 1/2 A4 strany € 20,-
• A4 strana € 40,-